

ÚVOD	3
1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce	5
1.1. Širšie územné väzby a poloha obce	5
1.1.1. Priemet územno-plánovacích dokumentov	6
1.1.2. Priemet nadradených rozvojových dokumentov	10
1.2. Prírodné pomery	11
1.2.1. Súčasná krajinná štruktúra	13
1.2.2. Ochrana prírody a krajiny	17
1.2.3. Životné prostredie	19
1.3. História, osídlenie, urbanistický vývoj	20
1.3.1. Historický vývoj obce	20
1.3.2. Kultúrne dedičstvo	23
1.3.3. Architektúra	25
1.3.4. Bývanie	29
1.4. Technická infraštruktúra	30
1.4.1. Doprava	30
1.4.2. Vodné hospodárstvo	31
1.4.3. Energetika	31
1.4.4. Plynofikácia, zásobovanie teplom	32
1.4.5. Telekomunikácie	33
1.5. Sociálna infraštruktúra	33
1.6. Hospodárska základňa	35
1.7. Rekreačia a cestovný ruch	39
1.8. Ľudský potenciál	40
1.8.1. Obyvateľstvo	40
1.8.2. Trh práce	44
1.9. Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PRO	47
1.10 SWOT analýzy, STEEP analýza	48
1.11 Problémová analýza, hlavné disparity a faktory rozvoja	54
2. Rozvojová stratégia	55
2.3. Stanovenie cieľov	56
2.4. Návrh stratégie rozvoja	56
3. Programová a realizačná časť	58
3.1 Rozpracovanie aktivít obce	59
3.2 Postup pri implementácii	65
3.3 Systém monitorovania a hodnotenia	65
3.4 Riziká implementácie a ich prevencia	68
4. Finančná časť	69
ZÁVER	72
Zoznam použitých podkladov	73

Názov:	
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE PÔTOR	
„AKTUALIZÁCIA“	
Plánovacie obdobie	2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030
Schvaľovací orgán	zastupiteľstvo obce Pôtor
Územné vymedzenie	Banskobystrický samosprávny kraj, okres Veľký Krtíš, Obec Pôtor
Dátum schválenia	07/2021
Dátum schválenia pôvodného dokumentu	2017
Koordinátor tvorby PHRSR	Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov, J. A. Komenského, Veľký Krtíš
Publikovaný	www.obecpotor.sk
Verzia	2.0

ÚVOD

“PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE PÔTOR“ (ďalej len PHRSR) bol vypracovaný ako strategický plánovací dokument pre udržateľný rozvoj obce. Je aktualizáciou už pred tým vypracovaného Programu rozvoja obce na roky 2014 – 2020. Výstupom je komplexný audit rozvojového potenciálu v území zhrnutý formou SWOT analýzy, na základe ktorého je zadefinovaný návrh možností rozvoja obce s využitím dostupných miestnych zdrojov a návrh na konkrétne projekty a programy. Program bol spracovaný metódou interaktívneho plánovania, kde do tvorby a pripomienkovania tohto dokumentu bola zapojená nielen samospráva, ale aj občania, neziskové združenia a podnikatelia. Cieľom PHRSR je navrhnúť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Táto stratégia je otvoreným dokumentom a podľa potreby obce bude priebežne aktualizovaná a dopĺňovaná.

Prvé PHSR obce Pôtor bolo spracované a schválené zastupiteľstvom v roku 2008 s platnosťou do roku 2013, druhý program bol spracovaný v roku 2017 s platnosťou do roku 2020. Rok 2021 je rokom zásadných zmien v oblasti podpory regionálneho rozvoja. Začína sa nové programové obdobie v rámci politiky súdržnosti Európskej únie na roky 2021 - 2027. Z tohto dôvodu sa obec Pôtor rozhodla spracovať aktualizáciu predchádzajúcich programov a zabezpečiť tak podmienky pre ekonomický rozvoj obce, ktorá bude schopná efektívne využívať všetky zdroje - prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské. Nový PHRSR Pôtor je navrhnutý na obdobie rokov 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030.

Spracovanie rozvojového dokumentu bolo motivované predovšetkým potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovania v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce Pôtor. Rozvojový strategický dokument má pre obec veľký význam pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce. Je však dôležité, že využiteľnosť dokumentu nie je obmedzená iba na získanie zdrojov EÚ, pretože strategické plánovanie v sebe obsahuje ciele a priority, ktoré nie je možné riešiť iba s využitím fondov EÚ, ale pre ich realizáciu sú k dispozícii aj iné finančné zdroje – nadácie, štátne dotácie, vlastné zdroje a pod. PHRSR na roky 2021 – 2027 je vypracovaný v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Tento zákon ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce a podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Vypracovanie a následná realizácia návrhov strategického rozvojového dokumentu je zložitý proces, náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie množstva väzieb. Pri jeho príprave je nutné zohľadniť množstvo dokumentov, ktoré tvoria určitý strategický alebo legislatívny rámec a majú nadradený charakter.

Ide hlavne o väzby na tieto dokumenty:

- strategické a programové dokumenty SR a EÚ,
- príslušné odvetvové politiky,
- aktuálna legislatíva pre jednotlivé riešené oblasti,
- platná územno-plánovacia dokumentácia rôznych stupňov

Spracovanie PHRSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a
- Metodikou inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií schválenou uznesením vlády SR č.197/2017 a nadradenými programovými dokumentmi
- Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0. Bratislava : MDVRR, 2015.
- Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, 2020
- zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2023.

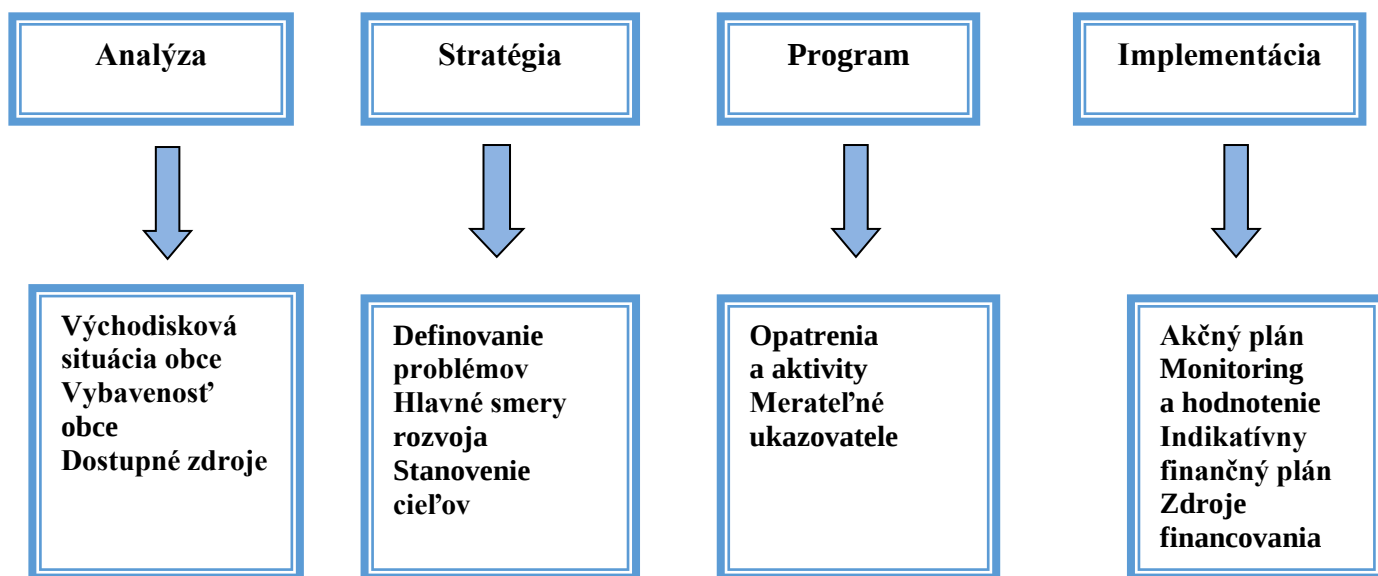
Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom. Vypracovaný dokument rešpektuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, ktorá je programovacím dokumentom na čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ (aktuálna verzia k dátumu spracovania dokumentu) a Operačný program Slovensko na programové obdobie, pracovné verzie.

Štruktúru programu rozvoja obce tvorí analytická, strategická, programová, realizačná a finančná časť. Hlavnými zdrojmi informácií pre analytickú časť plánu rozvoja obce sú údaje poskytnuté Krajskou správou Štatistického úradu v Banskej Bystrici – Mestská a obecná štatistika, RegDat a výsledky sčítania obyvateľov z roku 2011, ktoré predstavujú exaktné vstupy. Ďalším významným zdrojom informácií sú údaje zhromaždené riešiteľskou organizáciou počas terénneho prieskumu v obci, údaje z odbornej literatúry a údaje poskytnuté predstaviteľmi obce.

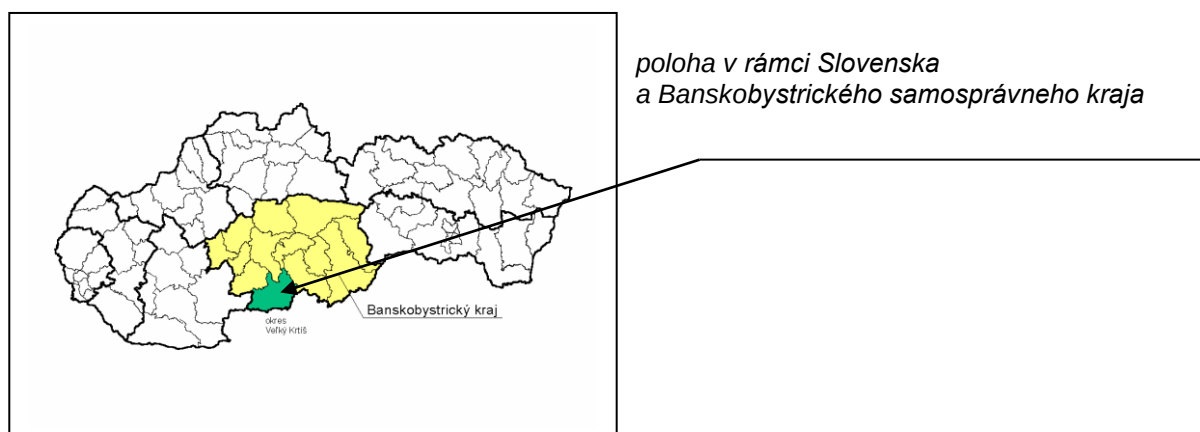
Dôležitým prvkom strategického plánovania je zapojenie verejnosti – občanov, neziskových organizácií, škôl, podnikateľov. Tento aspekt bol pri spracovaní dokumentu plne rešpektovaný. Občania, neziskové organizácie, školy aj podnikatelia boli v úvode spracovania auditu oslovení prostredníctvom obecnej samosprávy – boli im doručené dotazníky so sprievodným listom, ktorý informoval o potrebe a cieľoch spracovania dokumentu, ďalej obec informovala o spracovaní dokumentu aj prostredníctvom informačných tabúl. Pre každú skupinu bol vypracovaný osobitný dotazník, ktorý zohľadňoval špecifiká týchto oslovených skupín. Samostatný formulár bol pripravený aj pre zástupcu samosprávy. Tiež bol ex-post zhodnotený predchádzajúci Program rozvoja obce (ďalej „PRO“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Prehľad zrealizovaných projektov sa nachádza v samostatnej tabuľke.

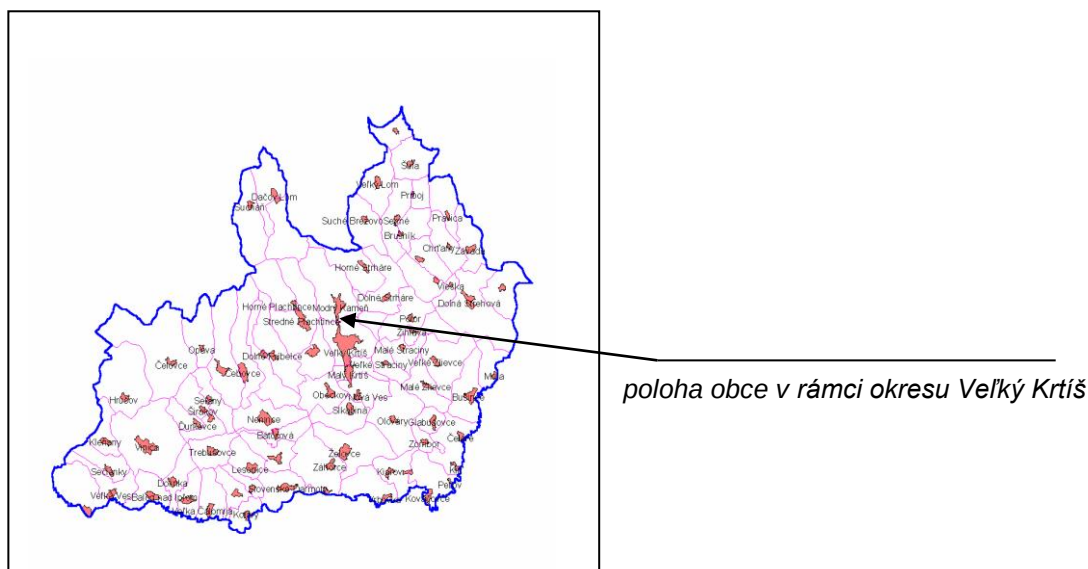
Štruktúra Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Pôtor na roky 2021 – 2027

1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce

1.1. Širšie územné väzby a poloha obce

1.1.1. Priemet územno-plánovacích dokumentov

Dôležitý predpoklad pre riešenie investičných rozvojových zámerov predstavujú územnoplánovacie dokumentácie a územnoplánovacie podklady. Medzi najdôležitejšie nadradené dokumenty patria:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)

KURS je územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu, ktorá navrhuje nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, systémy technickej a sociálnej infraštruktúry. Podľa tohto dokumentu z hľadiska sídelnej štruktúry územím mikroregiónu neprechádza žiadna sídelná rozvojová os ani komunikačno-rozvojová sídelná os, avšak jeho územie leží v dosahu veľkokrtíšskeho ťažiska osídlenia (ťažisko osídlenia tretieho stupňa). Samotná obec Pôtor patrí podľa platného znenia ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja do skupiny centier šiestej skupiny (centrá miestneho významu).

Územný plán VÚC Banskobystrického kraja

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ÚPN obec Pôtor je ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení Zmien a doplnkov z r. 2014. Tento dokument vo svojej záväznej časti určuje niektoré všeobecné podmienky pre rozvoj miest a obcí, ako aj konkrétne regulatívy vzťahujúce sa k riešenému územiu. Tieto výstupy sú záväzným dokumentom pre riešenie ÚPN obce Pôtor aj pre definovanie projektových zámerov v PHSR obce.

V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- V oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom:
 - podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko-

- architektonických daností,
- zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny, zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,
 - pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.
 - vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráм podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.

V oblasti hospodárstva

- prednostne sa zamerať na rozvoj pracovných príležitostí v okresoch, kde dlhodobá miera nezamestnanosti presahuje 20%, a to najmä v okresoch Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Žarnovica, Lučenec, Poltár a Revúca,
- podporovať prednostné využívanie existujúcich priemyselných a poľnohospodárskych areálov formou ich rekonštrukcie, revitalizácie a zavádzaním nových technológií šetriacich prírodné zdroje, ktoré znížia množstvo vznikajúcich odpadov a znečisťovanie životného prostredia, prípadne budú odpady zhodnocovať,
- poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo
 - rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade so zákonom č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
 - zosúladiť stav evidencie pozemkov s ich skutočným stavom – prevod zalesnených nelesných pozemkov do LPF,
 - vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,
 - vytvárať podmienky pre obnovu TTP v súlade s udrzaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,
 - stabilizovať výmeru najkvalitnejších pôd a ich ochranu uskutočňovať ako ochranu

hospodársko-sociálneho potenciálu štátu aj ako súčasť ochrany prírodného a životného prostredia.

- priemysel, ťažba a stavebníctvo
 - utvárať územnotechnické predpoklady na rozšírenie priemyselnej výroby v okresoch Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš,,
- regionálny rozvoj
 - vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,
 - podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,

V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- utvárať podmienky na rozvoj krátkodobej rekreácie obyvateľov mestských sídiel budovaním rekreačných zón sídelných útvarov.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ochrany pamiatkového fondu a kultúrneho dedičstva

- rešpektovať typické formy a štruktúry osídlenia charakterizujúce jednotlivé špecifické regióny kraja vo vzťahu k staviteľstvu, ľudovému umeniu, typickým formám hospodárskych aktivít a väzbám s prírodným prostredím.
- uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú charakteristiku sídiel mestského, malomestského a rôznych foriem vidieckeho osídlenia vrátane typického rozptýleného osídlenia strednej a južnej časti územia kraja.

V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

- V oblasti rozvoja cestnej infraštruktúry
 - rezervovať priestor pre výhľadovú trasu južnej rýchlostnej cesty R7 v trase hranica Nitrianskeho kraja - Veľký Krtíš - Lučenec v súbehu s cestou I/75,
 - cestu I/75 rekonštruovať a výhľadovo využiť ako súbežnú cestu s R7 pre dopravu vylúčenú z R7,

V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry

- Vodné hospodárstvo
 - rezervovať priestor pre výhľadový hlavný prívod pitnej vody a súvisiace stavby pre jednotlivé skupinové vodovody Stredoslovenskej a Východoslovenskej vodárenskej sústavy,
- Zásobovanie elektrickou energiou
 - pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného elektrického vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrčovaniu vtákov (podľa § 4 ods. 4 a 5 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny),
- Zásobovanie plynom a teplom
 - prednostne využívať zemný plyn na zásobovanie lokalít teplom, s cieľom znížiť miestnu

- záťaž znečistenia ovzdušia,
- ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje energie,
- v priestorovom usporiadaní rešpektovať určené ochranné pásma a bezpečnostné pásma jestvujúcich a navrhovaných plynovodov, teplovodov a produktovodov,

V oblasti sociálnej infraštruktúry

- Zdravotníctvo
 - vytvárať územno-technické predpoklady na rovnomerné pokrytie územia zariadeniami základnej zdravotnej starostlivosti, jej zameranie postupne preorientovať na prevenciu a na včasnú diagnostiku závažných ochorení,
 - podporovať malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva, predovšetkým v oblastiach vzdialenejších od sídelných centier,
- Sociálna pomoc
 - rozširovať sieť a štruktúru zariadení sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb podľa potrieb okresov paralelne s narastaním podielu občanov odkázaných na sociálnu pomoc a občanov v dôchodkovom veku, ako aj občanov so zdravotným postihnutím, najmä občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
 - podporovať vytvorenie siete domácej ošetrovateľskej starostlivosti a starostlivosti o dlhodobo chorých a zdravotne ťažko postihnutých
- Kultúra
 - vytvárať územnotechnické podmienky na rovnomerné pokrytie územia zariadeniami kultúrnych služieb a tým zvýšiť ich dostupnosť vo všetkých lokalitách kraja,
 - rozširovať sieť a štruktúru kultúrnych zariadení podľa potrieb okresov, ako neoddeliteľnej súčasti infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu,
 - podporovať tvorivé a vzdelávacie aktivity obyvateľstva, prepojiť ponuky kultúrnych inštitúcií na výchovno–vzdelávací program škôl.

Verejnoprospešné stavby

- Cestná infraštruktúra
 - cesta I/75 v úseku hranica Nitrianskeho kraja – Veľký Krtíš – Halič v súbehu výhládovej rýchlostnej cesty R7, rekonštrukcia s obchvatom obcí, pre dopravu vylúčenú z R7,
- Zásobovanie pitnou vodou
 - Pôtor rekonštrukcia vodovodu a VDJ,
- Telekomunikácie
 - rezervovanie priestorov pre výhládové trasy diaľkových optických káblov DOK,

Územný plán obce Pôtor

Obec Pôtor nemá v súčasnosti vypracovaný ani rozpracovaný územný plán. Uvažuje do budúcnosti so zadaním vypracovania tohto dôležitého dokumentu.

1.1.2. Priemet nadradených rozvojových dokumentov

Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027

Slovensko ako členský štát EÚ akceptuje posilňovanie strategického prístupu v politike súdržnosti, s cieľom ďalej rozvíjať koordinovanú a harmonizovanú implementáciu fondov Únie, ktoré sa budú vykonávať na základe tzv. všeobecného - zdieľaného riadenia, konkrétne pre Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Európsky sociálny fond plus1 (ďalej len „ESF+“), Kohézny fond, opatrenia financované v rámci zdieľaného riadenia, pokiaľ ide o Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond (ďalej len „ENRAF“), Fond pre azyl a migráciu (ďalej len „AMIF“), Fond pre vnútornú bezpečnosť (ďalej len „ISF“) a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „BMVI“), pričom sa pre obdobie 2021-2027 zjednodušuje a definuje päť jasných cieľov politiky súdržnosti:

1. **Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;**
2. **Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa;**
3. **Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT;**
4. **Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.**
5. **Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.**

Toto zjednodušenie umožní synergiu a flexibilitu medzi rôznymi zložkami v rámci daného cieľa a odstráni umelé rozdiely medzi rôznymi politikami, ktoré prispievajú k rovnakému cieľu, zároveň stanovuje základ pre tematickú koncentráciu pre EFRR a ESF+. Súčasne sa synergia medzi rôznymi nástrojmi EÚ bude podporovať cez proces strategického plánovania, v ktorom sa určia spoločné ciele a spoločné oblasti pre činnosti v rámci rôznych programov, ako sú napr. spoločná poľnohospodárska politika (SPP), Európsky horizont, Nástroj na prepájanie Európy (NPE), program Digitálna Európa, program Erasmus+, Fond InvestEU, LIFE, Erasmus+.

Vzťah k aktuálnym strategickým dokumentom:

Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj

Ciele politiky EÚ v programovacom období 2021-2027

Národné priority implementácie Agendy 2030 (MIRRI)

Návrh Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja

Slovenskej republiky – Slovensko 2030 - Národná stratégia regionálneho rozvoja (MIRRI)

Návrh Národného investičného plánu Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030 (MIRRI)

Podrobné pravidlá pre prípravu projektov, oprávnenosť žiadateľov, oprávnenosť nákladov, obmedzenie výšky podpory a pod., budú rozpracované v manuáloch pre jednotlivé Operačné programy, na základe ktorých potom budú vyhlasované jednotlivé výzvy na predkladanie žiadostí.

PHSR BBSK

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 - 2023 (PHSR BBSK) ako strategický programovací dokument na regionálnej úrovni bol schválený Zastupiteľstvom BBSK zo dňa 11. decembra 2015 uznesením č. 198/2015. V súčasnosti pripravuje BBSK nový dokument, ktorý stanoví priority na nové programovacie obdobie EÚ 2021-2027. Z tohto dôvodu nie je zatiaľ možné v dokumente PHRSR Pôtor definitívne vymedziť súlad medzi týmito dvoma dokumentmi.

Nový dokument bude mať názov: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030. Predbežná Vízia rozvoja PHSR BBSK na roky 2022-2030: „Kraj, kde ľudia chcú pracovať, žiť a plnohodnotne tráviť čas“.

Hlavný cieľ PHSR BBSK: „Zvýšiť atraktivnosť kraja pre obyvateľov, investorov a návštevníkov“.

Na dosiahnutie daného cieľa boli v PHSR vytýčené 4 priority:

- I. Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika
- II. Zelený kraj pre budúce generácie
- III. Vzdelaná a súdržná spoločnosť
- IV. Prepojený kraj

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že priority rozvoja obce Pôtor by mali byť v súlade s týmto nadradeným programovacím dokumentom. Vzhľadom na to, že aj tento dokument je otvorený a bude sa priebežne aktualizovať, odporúčame obci odovzdať PHRSR Pôtor na odbor regionálneho rozvoja BBSK ako podklad pre PHSR kraja.

Integrovaná územná stratégia územia Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2021 až 2027

– v príprave

Strategicko-plánovacie regióny – Lučenec, Veľký Krtíš, Poltár – v príprave

1.2. Prírodné pomery

Poloha

Obec Pôtor sa nachádza v južnej časti okresu Veľký Krtíš cca 7 km od okresného sídla. Zo severu susedí s obcou Dolné Strháre, z východu s obcou Slovenské Kľačany, z juhozápadu s obcami Veľké Zlievce, Malé a Veľké Straciny z juhu s obcou Dolná Strehová a zo západu s mestom Veľkým Krtišom. S okresným mestom je Pôtor spojený cestou I. triedy č. 75, ktorá prechádza obcou. Od roku 1966 je súčasťou Pôtra obec Žihľava

vzdialená 1,5 kilometra. Obec má rozsiahly kataster na území ktorého sa nachádzajú osady Slatinka, Háj, Nový Salaš a Vátovce. Výmera katastrálneho územia je 1 928 ha a v r. 2011 mala obec 843 obyvateľov.

Geomorfológia

Obec Pôtor leží v nadmorskej výške 120 m n. m. v Pôtorskej pahorkatine, v doline pri sútoku Starej rieky a Koprovnice. Oblasť Pôtra a celej Pôtorskej pahorkatiny sa rozprestiera medzi rozhraniami vykazovanými stanicou Lešť a stanicou Pôtor. Celé územie okresu patrí do povodia Ipľa, ktorého rovnomerná rieka je hlavnou riečnou osou. Podľa nového členenia osou chotára je rieka s názvom Stará rieka. Chotár obce je veľmi bohatý na minerálne vody. Reliéf územia obce má pahorkatinový ráz. Pôvodnou rastlinnou formáciou sú tu listnaté lesy. V kotlinnej časti sa nachádza teplomilné rastlinstvo s poľnohospodárskymi kultúrami a lúkami. Územie obce je bohaté na lesnú zver. Agátové a dubové lesíky sú len na strmších úbočiach a v jarkoch. Územie má hnedé a illimerizované pôdy.

Pedológia

Poľnohospodársky produkčný potenciál je daný chemickými, biologickými a fyzikálnymi vlastnosťami poľnohospodárskej pôdy v danom území. Tieto vlastnosti sú zakódované v bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách. Z hľadiska genetického sa nachádzajú nasledovné pôdne typy (podľa HPJ):

1. nívne pôdy typické ťažké - NP
2. nívne pôdy karbonátové - NPK
3. nívne pôdy glejové - NPC
4. lužné pôdy glejové - LPC
5. hnedé pôdy illimerizované - Hmi
6. hnedé pôdy erodované spolu s regozemami na výrazných svahoch - HM + RGZ
7. regozeme + erodované hnedé pôdy hlboké - RCZ
8. regozeme na výraz.svahoch na rôznych substrátoch

K najproduktnejším pôdam patria nívne pôdy (NPK, NPG), ďalej hnedozeme illimerizované Hmi, ktoré zaberajú stred resp. pravú stranu katastrálneho územia v smere sever - juh. Poľnohospodárske využitie územia je vysoké (II. stupeň, 60-80%).

Klíma

Predmetná oblasť patrí z hľadiska všeobecnej klimateckej klasifikácie do teplého klimateckého okrsku A₃. Tento klimatecký okrsk charakterizuje teplá klíma, kedy evidujeme viac ako 50 letných dní do roka, mierna zima, mierne suchá klíma. Letné dni, s maximálnou teplotou vzduchu +25°C a viac, sa môžu v nadmorskej výške do 200 m vyskytnúť od konca marca do začiatku októbra a v júli ich je v priemere do 22 dní a za rok v priemere do 75 dní. Mrazové dni sa v nadmorskej výške do 200 m vyskytujú od prvej polovice septembra do konca mája, v januári je tam priemerný počet mrazových dní 26, v apríli a v októbri 5. Počet mrazových dní sa s nadmorskou výškou príliš nemení, v dolinách na severe je však vyšší. Počet ľadových dní (s celodennou teplotou vzduchu pod bodom mrazu) je v nadmorskej výške do 200 m v priemere v januári

13, v marci a v novembri 1 deň. Riešené územie má relatívny dostatok zrážok z hľadiska vlhovej zabezpečenia iba v chladnom polroku a mierny nedostatok zrážok v teplom polroku.

Vodstvo

Územím preteká potok Stará rieka. Stará rieka je vodný tok na juhu stredného Slovenska, v okresoch Zvolen a Veľký Krtíš. Je pravostranným prítokom Tisovníka a má dĺžku 41 km a je v správe SVP OZ Povodie Hrona. Vodnosť toku je najvyššia v mesiacoch február - apríl, kedy odtečie 49 % ročného objemu odtoku. Najväčší prietok je v mesiaci marec. Brehy sú spevnené porastom kríkov a stromov. Pramení v pohorí Javorie pod vrchom Priečne bralo (1 023,4 m) v nadmorskej výške cca 910 m n. m. na území VVP Lešť. Tečie spočiatku juhovýchodným smerom cez Krupinskú planinu, zľava priberá Brožkov potok a vteká do úzkeho údolia. Tu priberá z ľavej strany významnejší prítok (455,8 m n.m.) a potom opäť ľavostranný prítok spod Pasby (368,5 m n.m.) a rieka tečie na juh. Ďalej priberá zľava Leštiansky potok a dolina rieky sa rozširuje, následne priberá z pravej strany Hrádocký potok (269,2 m n.m.), stáča sa na juhovýchod, opúšťa VVP Lešť a vstupuje do Ipeľskej kotliny. Preteká obcou Horné Strháre, z ľavej strany vyúsťuje tunel, ktorým bola v minulosti privádzaná časť vody zo susednej doliny Koprovnice. Stará rieka ďalej tečie asi 0,5 km dlhým tunelom, okrajom obce Dolné Strháre a osady Slatinka, zľava priberá Koprovnicu a tečie popri obci Pôtor. Pri Žihľave sa tok rieky stáča na východ a za osadou Dolné Vátovce opäť na juhovýchod. Zarezáva sa do Pôtorskej pahorkatiny a meandruje. Pri osade Karlov priberá zľava Bukovec, oblúkovito sa stáča a vlieva do Tisovníka severne od obce Muľa.

Znečistenie vodných tokov je väčšinou dôsledkom vlastnej antropogénnej činnosti v území. Nepriaznivý vplyv na množstvo povrchových a podzemných vôd ako aj na ich kvalitu má dlhodobé deficitné množstvo vodných zrážok. Ročný úhrn zrážok je 800-850 mm. Ipeľ a jeho prítoky majú pomerne malé prietoky a sú charakteristické nevyrovnaným tokom. Nepriaznivé dôsledky hospodárenia na pôde v minulosti majú za následok zrýchlený odtok povrchovej vody. Riečna sústava je málo rozvinutá, perovitá.

1.2.1. Súčasná krajinná štruktúra

V riešenom území boli vymedzené v platnom ÚPN VÚC Banskobystrický kraj nasledovné krajinné priestory:

1. Krajinný priestor C – poľnohospodársky

Tvorí územie, ktoré z hľadiska produkčnej schopnosti pôd má najlepšie predpoklady na intenzívnu poľnohospodársku výrobu. Jeho hlavná funkcia je produkčná.

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- Ochrana prírody a krajiny

Záujmy ochrany prírody a krajiny sa okrem lokálnych prvkov ÚSES viažu prevažne na biokoridory regionálneho a nadregionálneho významu, ktoré zabezpečujú nielen vodivosť biotickej zložky, ale zvyšujú celkovú ekologickú stabilitu antropicky silne atakovanej krajiny.

- *Lesná výroba*

V krajinnom priestore nemá zastúpenie, pokiaľ sa lesná pôda v území vyskytuje, má charakter lesných remízok s krajinoekologickou funkciou.

- *Poľnohospodárska výroba*

Má dominantné postavenie v krajinnom priestore, poľnohospodárska pôda v daných geoekologických podmienkach má vysoký produkčný potenciál, jej optimálnou kategóriou je orná pôda, lúčno-trávne porasty a špeciálne kultúry (vinice, sady prípadne plantáže bobuľovín) majú lokálny význam. Z hľadiska krajinnej štruktúry a ekologickej stability územia je dôležité priestorové usporiadanie pôdnych celkov orných pôd.

- *Rekreácia*

Krajinný priestor nie je vhodný pre rekreačné aktivity okrem lokalít, ktoré sa viažu na geotermálne pramene, priestorom však môžu prechádzať turistické trasy nadregionálneho a regionálneho charakteru.

- *Investičná výstavba*

Má vzťah k poľnohospodárskej činnosti a budovaniu technickej infraštruktúry, vzhľadom na intenzívny výrobný charakter nedoporučuje sa výstavba spojená s agroturistikou.

2. Krajinný priestor D – zmiešaný

je vymedzený územím s polyfunkčným (poľnohospodársko-lesným, rekreačným) využívaním, prírodné ekosystémy majú lokálny charakter, poľnohospodárske aktivity sú výrazne limitované reliéfovými a klimatickými podmienkami (nízka produkčná schopnosť pôd, prevládajú trávno-lúčne porasty, orné pôdy majú len lokálny charakter), lesy majú rovnocenné územné zastúpenie s výrazným protieróznym, vodohospodárskym, mikroklimatickým a rekreačným účinkom. Hlavná funkcia tohto krajinného priestoru je ekologicko-produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- *Ochrana prírody a krajiny*

Krajinný priestor má vysoké zastúpenie ekologicky významných segmentov, ktoré sú zaradené do ÚSES nadregionálneho, regionálneho aj lokálneho významu, platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny okrem častí chránených území príslušnej kategórie a území tvoriacich kostru ekologickej siete. V riešenom území nemá tento sektor zastúpenie.

- *Lesná výroba*

Má v krajinnom priestore vo vzťahu k rozsahu lesnej pôdy značný význam, lesohospodárska činnosť musí zohľadňovať ekologické a environmentálne aspekty, ktoré lesy v danom priestore plnia.

- *Poľnohospodárska výroba*

Má vo vzťahu k rozsahu poľnohospodárskej pôdy značný význam, vzhľadom na nízky produkčný potenciál pôd a vysokú krajinno-ekologickú hodnotu celého krajinného priestoru doporučené je uplatňovanie alternatívneho (organického) poľnohospodárstva.

Sekundárna (súčasná) krajinná štruktúra predstavuje súbor prvkov a zložiek krajiny, ktoré v súčasnosti vyplňujú zemský povrch. Skladajú sa zo súborov človekom ovplyvnených prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov a novovytvorených umelých prvkov a zložiek. Druhotná štruktúra krajiny ako viditeľná povrchová časť geosystémov je hlavným cieľom zmien krajinného prostredia a z fyziognomicko-ekologického pohľadu ju tvoria nasledovné hodnotené skupiny prvkov a zložiek:

Lesná vegetácia

Lesné porasty boli v minulosti silne ovplyvnené ľudskou činnosťou. Značná časť územia bola odlesnená a les bol premenený na pasienky a ornú pôdu. Druhovú štruktúru pôvodných lesných porastov bola nevhodným hospodárením a výberom drevín zmenená. Veľkú časť územia ovládli agátové monokultúry, ktoré sú považované za druhotné prirodzené zalesnenie odlesnených častí územia. V súčasnosti zaberajú lesy v riešenom území 503,49 ha, čo tvorí 26,11 % z celkovej rozlohy.

Podľa vegetačných lesných stupňov môžeme zaradiť dané katastrálne územie do 1.lesného vegetačného stupňa (dubový) a 2. lesného vegetačného stupňa (dubovo-bukový). V percentuálnom vyjadrení zaberá 1. vegetačný lesný stupeň cca 60 % a 2. vegetačný lesný stupeň 40 %.

Podľa kategorizácie lesov môžeme lesy v riešenom území zadeliť nasledovne:

- lesy hospodárske (98 % porastovej plochy v katastrálnom území, agát, cér, dub, borovica čierna, jaseň, lipa, jelša, javor)
- lesy ochranné (agát, hrab a cér, jelša lepkavá, osika)
- lesy osobitného určenia (agát, hrab, cér a javor poľný.)

Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia je významná v území intenzívne poľnohospodársky využívanom, kde pôsobí ako významný prvok pre udržanie celoplošnej ekologickej stability krajiny. V riešenom území prvky nelesnej drevinovej vegetácie tvoria najmä brehovú vegetáciu, sprievodnú zeleň komunikácií, remízky na svahoch a depresných plochách. Hlavný význam týchto plôch spočíva v zabezpečení druhovej a krajinné-ekologickej diverzity, zamedzení vodnej a veternej erózie, regulácii odtokových pomerov, vytvorením refúgií pre mnohé rastliny a živočíchy. Z hľadiska tvorby ÚSES môžu tieto plochy plniť v závislosti od svojej veľkosti, veku a druhového zloženia funkciu interakčných prvkov až ekologicky významných segmentov krajiny. Na niektorých miestach sú evidované plochy poľnohospodárskeho pôdneho fondu, zarastajúce kvôli absencii hospodárenia náletovými drevinami a krovinami. Ojedinele sa vyskytujú solitérne vzrastlé dreviny.

Trvalé trávne porasty

Trvalé trávne porasty (TTP) sa v riešenom území nachádzajú na výmere 321,54 ha, čo predstavuje zhruba 26 % celkovej výmery poľnohospodárskeho pôdneho fondu a 16,67 % z celkovej výmery k.ú.

Orná pôda a trvalé kultúry

Orná pôda a trvalé kultúry spolu zaberajú plochu o výmere 558 ha, z toho orná pôda sa nachádza na ploche 540 895,61ha, vinice na ploche 3 ha, záhrady na ploche 12 ha a ovocné sady 3 ha. Spolu to je 47 % z celkovej výmery katastrálneho územia a 72 % z výmery PPF.

Mozaikové štruktúry

Dobre vyvinuté mozaikové štruktúry trvalých trávnych porastov a nelesnej drevinovej vegetácie sa nachádzajú najmä pod úpäťm kopcov.

Vodné toky a plochy

Riešeným územím preteká vodný tok Stará rieka. Sprievodná vegetácia týchto vodných tokov je významným ekostabilizačným prvkom v krajine.

Prvky bez vegetácie

Prirodzené plochy bez vegetácie sa v území nevyskytujú. Avšak ako sprievodný jav antropogénnej činnosti vznikli takéto plochy napr. v lokalitách skládok TKO, ako výseky pod vedeniami vysokého napätia, plochy v areáloch poľnohospodárskeho družstva a pod. Prechodne sa takýmito plochami stávajú miesta súvisiace s investičnou výstavbou.

Sídelné a technické prvky (antropogénne prvky)

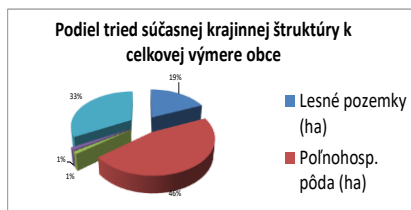
- energovody a produktovody
- dopravné objekty a línie
- poľnohospodárske objekty
- lesohospodárske a vodohospodárske objekty
- obytné a administratívne plochy
- sídelná vegetácia
- rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

Zastúpenie jednotlivých kultúr a druhov pozemkov v obci:

Obec	Celková výmera (ha)	Nepoľnohosp. pôda (ha)	Lesné pozemky (ha)	Vodné plochy (ha)	Zastavaná plocha (ha)	Poľnohospod. pôda (ha)	OP (ha)	TTP (ha)
Pôtor	1928,06	677,73	503,49	34	38,81	1250,33	895,61	321,54

Zdroj: RÚSES Veľký Krtíš, 2019

Graf č. 1

1.2.2. Ochrana prírody a krajiny

Ochrana prírody a krajiny predstavuje predchádzanie zásahom a obmedzovanie zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú alebo ničia podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, prirodzený estetický vzhľad krajiny, znižujú jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov týchto zásahov. Povinnosť chrániť všetky zložky prírody je zakotvená v rade zákonných opatrení, základným zákonom je Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení nesk. predpisov. V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa pre územnú ochranu prírody a krajiny stanovuje päť stupňov ochrany, pričom rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje. Prvý stupeň ako všeobecná ochrana platí na celom území SR všade tam, kde nie je vyhlásená územná ochrana v jednotlivých kategóriách chránených území. Druhý až piaty stupeň predstavuje osobitnú ochranu, a to v zmysle územného členenia, alebo v zmysle druhovej ochrany.

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je najvyššie dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchovy a vzdelávania.

Vyhlásené chránené územia

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne vyhlásené chránené územia, ani územia navrhované na vyhlásenie.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy NATURA 2000, ktorá má vytvoriť súvislú európsku sieť osobitne chránených území, ktorú budujú členské krajiny nezávisle na národných sústavách chránených území. Na území obce Pôtor sa nevyskytuje územie siete NATURA 2000.

Územný systém ekologickej stability

Udržanie ekologickej stability na Zemi je základnou nevyhnutnou podmienkou princípu trvale udržateľného rozvoja. Účelom dokumentov ÚSES je stanoviť celoplošný systém obhospodarovania krajiny s cieľom zachovať, udržať, alebo vytvárať stabilitu krajinného systému. Konkrétne to znamená ochranu a vytvorenie podmienok pre existenciu a rozvoj genofondu (najmä ohrozeného), zachovanie biodiverzity, blokovanie rozvoja negatívnych procesov a podporovanie rozvoja prirodzených (samoregulačných) procesov.

V k.ú. obce sa nachádzajú územia a časti prírody s významnými biologickými a estetickými hodnotami a prvkami prírody:

- Koprovnica – Stará Rieka

Tieto územia sú podrobne popísané v dokumente Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Veľký Krtíš a Krajinnoekologický plán. V tejto kategórii záujmov ochrany prírody a krajiny nie je ochrana biocenóz orientovaná na presne ohraničené celky, ale je chápaná v rámci väčších územných jednotiek. Ochrana sa tu zameriava skôr na celkový menežment obhospodarovania krajiny ako na jednotlivé ochranné opatrenia ako je tomu u vyhlásených chránených území. V praxi to znamená, že tieto územia nie sú vyňaté z bežného hospodárenia (lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo, rekreácia), avšak požaduje sa ochrana charakteristických vzácnych, ohrozených a inak hodnotných javov. Hlavný význam ochrany týchto území spočíva v uchovaní druhovej a krajinnoekologickej diverzity (rôznorodosti), v zamedzení vodnej a veternej erózie, udržaní kvality vody, regulácii odtokových pomerov, vytvorení refúgií (útočísk) pre mnohé rastliny a živočíchy.

Koprovnica – Stará Rieka (hydricko-terestrický)

Vodné toky a pobrežná vegetácia patria k základným regionálnym biokoridorom v území. Práve vodný tok Stará Rieka je jedným z regionálnych biokoridorov, ktoré prechádzajú územím okresu V. Krtíš v severo-južnom smere. Tieto biokoridory sú významné najmä pre vodné a mokradné vtáky (kačice, husi, čajky, kormorány, bociany a bahniaky, ale aj sláviky, penice, trasochvosty, atď).

V katastrálnom území obce nie sú evidované objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín, nie sú určené prieskumné územia pre vyhradené nerasty, nie sú evidované staré banské diela a zosuvy.

1.2.3. Životné prostredie

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek, v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a v rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Povinnosť chrániť všetky zložky životného prostredia je zakotvená v rade zákonných opatrení.

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- Ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie

Ich stav významnou mierou vplýva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd a ako dôsledok vplyvu intenzívneho poľnohospodárstva. Samostatnou zložkou sú odpady.

Znečistenie ovzdušia je taký stav, kedy najvyššie prípustné koncentrácie škodlivých látok v ovzduší sú prekročené. Na stave znečistenia ovzdušia sa podieľajú vplyvy globálne (diaľkový prenos znečisťujúcich látok) i lokálne (emisie z miestnych zdrojov znečistenia ovzdušia).

Medzi hlavné miestne zdroje znečistenia ovzdušia patria v riešenom území:

- lokálne vykurovanie,
- automobilová doprava,
- sekundárna prašnosť spôsobená poľnohospodárskou a stavebnou činnosťou a nedostatočným čistením komunikácií,
- diaľkový prenos

Pôda ako zložka životného prostredia je zároveň základným výrobným prostriedkom odvetvia poľnohospodárstva. Pôdny fond je chránený zákonom č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Základnými zdrojmi znečistenia pôd v riešenom území sú:

- poľnohospodárstvo,
- veľkoplošné hospodárenie so sprievodnými javmi (ťažká mechanizácia, chemizácia, nafta, poľné hnojiská, meliorácie) spôsobuje zmeny štruktúry pôdy a jej biologickú degradáciu,
- vytváraním veľkých osevných plôch došlo k odstráneniu rozptýlenej krajinej vegetácie, čím sa zvyšuje riziko vodnej aj veternej erózie,
- osídlenie so svojimi sprievodnými javmi,
- odpady,
- stavebná činnosť,
- odpadové vody,
- doprava,
- rekreácia,
- lesné hospodárstvo.

Odpadové hospodárstvo je súbor činností zameraných na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov a znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie a na nakladanie s odpadmi v súlade so zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Zatiaľ posledná zmena zákona o odpadoch je z konca roka 2018 pod číslom 312/2018.

Hluk a vibrácie zhoršujú kvalitu životného prostredia a negatívne pôsobia nielen na zdravie ľudí, ale aj na flóru a faunu. Nebezpečnosť ich pôsobenia spočíva v tom, že v porovnaní s inými negatívnymi faktormi (napr. chemikálie) nezanechávajú žiadne merateľné reziduá. Stresové pôsobenie hluku sa prejavuje najmä ako sprievodný jav automobilovej dopravy v intraviláne sídla. Riešením je navrhovaný obchvat štátnej cesty mimo obce. Zodpovedajúca hladina hluku na ceste I/75 v súčasnosti predstavuje hodnotu 67,1 dB(A).

Žiarenie

Na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva sa podieľa kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. K tomuto prístupujú umelé zdroje (používanie umelých rádioizotopov v medicíne, produkty jadrového odpadu, havárie jadrových elektrární apod.). Najnebezpečnejším z prírodných zdrojov žiarenia je radón, presnejšie jeho dcérske produkty, ktoré sa zachytávajú na prachových časticiach vo vzduchu a následne sú vdychované do pľúc, kde sa usadzujú a ožarujú pľúcne tkanivá. V súčasnosti sa venuje pozornosť monitoringu radónového ohrozenia v pôdach, stavebných materiáloch, vodách aj budovách. Požiadavky na obmedzenie radónového ožiarovania sú zakotvené aj v právnych normách. Riešené územie má nízku alebo strednú úroveň radónového rizika.

1.3. História, osídlenie, urbanistický vývoj

1.3.1. Historický vývoj obce

Súčasťou katastrálneho územia obce Pôtor je v súčasnosti miestna časť Žihľava, osady Slatinka, Háj, Elektráreň, Nový Salaš, Horné a Dolné Vátovce.

Pôtor

Obec, fara a miestny kostol zasvätený sv. Petrovi sa prvýkrát spomína v listine z roku 1297. Historický názov obce je Svätý Peter alebo iba Peter, jej názov sa často menil, a dnešný názov Pôtor sa úradne používa od 12. mája 1923. V rokoch 1332 – 1337 sa uvádza „Petrus sacerdos Sancti Petri“, keď farár, ako desiatok platil z farnosti pápežským kolektorom šesť grošov do pokladnice Svätého Petra. V roku 1548 zemepánom obce Pôtor bol Imrich a Ján Balassa o 50 rokov neskôr Žigmund Balassa. V rokoch 1554 – 1593 bola okupovaná Turkami, obec patrila do sečianskeho sandžaku. V rokoch 1560 – 1570 je zaznamenaná prítomnosť reformačného hnutia. V rokoch 1571 – 1573 bola aj známym pútnickým miestom, ešte aj dnes sa najbližšia časť chotára na východ od obce nazýva Nad púťou a Pod púťou. V roku 1559 už jestvoval evanjelický cirkevný zbor, dôkazom o tom je latinský písaný nápis na zvonici pri kostole, ktorý bol v roku 1599 vrytý do kameňa. Prvá písomná správa o evanjelickom cirkevnom zbore je však až z roku 1615, keď ho

dňa 27. januára vizitoval superintendent Samuel Melikius. Podľa protokolu napísaného pri vizitácii evanjelického cirkevného zboru v Pôtri superintendentom Davidom Lánim dňa 16. februára 1657 pôtorski roľníci odvádzali pre kostol a farára dávky. Obec patrila modrokamenskému a divinskému panstvu (1660) a už v roku 1674 opäť Balassovcom, grófovi Valentínovi. V roku 1731 časť obce patrila Karolovi Zichymu a časť Pavlovi Balassovi. Urbárska regulácia, úprava poddanských pomer, ku ktorej došlo za vlády Márie Terézie, bola pre obec Pôtor napísaná 13. júna 1771 v Pôtri a pre obec Žihľava 25. júna 1771 v Žihľave.

V roku 1869 mal Pôtor 552 obyvateľov a Žihľava 273. Do roku 1918 patrila obec Pôtor a Žihľava do Novohradskej župy a do služnovského okresu Modrý Kameň (trval od roku 1913 do roku 1923). Za I. ČSR od roku 1923 bolo územie už okresného úradu Modrý Kameň pričlenené do Zvolenskej veľkožupy, ktorá trvala do roku 1928. Od tohto obdobia až do konca I. ČSR patrili obce Pôtor a Žihľava do okresného úradu Modrý Kameň. Rovnako do okresu Modrý Kameň patrili obe obce od oslobodenia až do roku 1960. Okres bol súčasťou Banskobystrického kraja. Územnou reorganizáciou sa v roku 1960 zrušil okres Modrý Kameň, Pôtor a Žihľava boli začlenené do okresu Lučenec, súčasť Stredoslovenského kraja. Po utvorení okresu Veľký Krtíš v roku 1968 sa územie obce Pôtor začlenilo do tohto okresu. Po prvej svetovej vojne v polyfunkčnom dome Pavla Kukučku (Ďuriša) bola okrem obchodu a výroby sódovej vody aj kaviareň. V zimnom období slúžila aj ako miestnosť, kde prebiehala výučba tanca. Za bývalou urbárskou krčmou bola v minulosti ľadovňa, bola to vykopaná jama, hlboká asi 5 metrov, na dne bol uložený žľab z dosiek. Ľadovňa mala striedku pokrytú slamenným šúpim kvôli dobrej tepelnej izolácii. Tam podľa potreby celý rok, ale najmä počas letných horúčav sekali ľad na menšie kusy, aby krčmár mohol schladzovať nápoje. V období vojnového slovenského štátu bola v Majorošovom dome zriadená Žandárska stanica. Po viedenskej arbitráži roku 1938, hranica chotára Pôtor a za Žihľavou na ceste do Veľkých Zlievec, bola v tom období zriadená pohraničná finančná strážnica, ako prechod pre malý pohraničný styk (takmer na sedem rokov). V roku 1924 bolo založené Úverové družstvo s neobmedzeným ručením pre Pôtor a okolie po zakúpení lesov v roku 1928 vznikla v roku 1930 Lesná spoločnosť koprovnická. Po prenajatí poľovného práva na základe zmluvy z roku 1924, postupne vznikol Poľovnícky spolok. Roľnícke mliekárske družstvo vzniklo roku 1938 a Potravné družstvo pre Pôtor a okolie roku 1942. Na predvojnové tradície družstevníctva nadviazalo aj roku 1952 založené Jednotné roľnícke družstvo.

Slatinka

Prvá zmienka o Slatinke je západnej časti chotára Pôtor z roku 1271. V rokoch 1554-1593 ju okupovali Turci, za vojen v 1. pol. 17 stor. bola zničená a opustená do roku 1685, keď ju obnovili len ako osadu. V rokoch 1953-1966 tu v kaštieli zriadili pôrodnicu, jedno z prvých lôžkových zariadení na území okresu. Osady Nový salaš a Háj, boli majermi veľkostatku Slatinka. V roku 1828 mala 6 domov a 54 obyvateľov.

Žihľava

Obec je písomne doložená od roku 1262, patrila viacerým zemepánom. V roku 1828 mala 37 domov a 234 obyvateľov. Žihľava je miestna časť Pôtra. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Poľnohospodársky charakter si zachovala aj za I. ČSR. Značná časť obyvateľstva pracovala v baníctve. JRD bolo založené v roku 1952.

Vátovce

Osada sa spomína v roku 1408 – 1460 pod menom Valt, neskôr Pusté Vátovce, patrila do roku 1966 k Žihľave.

Letecký pohľad na obec

Zdroj: Obec

Pohľad na starú časť Pôtra, v pozadí osada Háj

Zdroj: Pôtor, Minulosť a prítomnosť

Historický vývoj názvu obce

Pôtor	1332 Svätý Petrus, 1332 – 1337 Petrus sacerdos Sancti Petri, 1400 Zenthpeter, 1773 Potor, 1786 Petor, 1808 swatý Petor, 1920 Pôtor, maďarsky Szentpéter, Nógradszentpéter, 1923 Pôtor
Slatinka	1271 Zalathna
Žihľava	1262 Chalan, 1573 Zelewonyk, Zolonik, 1773 Zihlawnik, 1920 Žihľava, maďarsky Zsihlava, Csalányos

Symbols obce

Pôtor 	Erb obce – V modrom štíte je strieborno (bielo) odetý sv. Peter na hlave so zlato (žltá) zdobenou mitrou a zlatým (žltým) veľkým kľúčom v pravej pozdvihnutej ruke. Vlajka obce – pozostáva z piatich pozdĺžnych pruhov vo farbách žltej, modrej, bielej, žltej a modrej. Vlajka je ukončená tromi cípmi.
---	--

1.3.2. Kultúrne dedičstvo

Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“.

Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. V území sa nachádzajú historické urbanisticko–architektonické štruktúry s pamiatkami architektúry niekoľkých storočí, ľudového staviteľstva s regionálnymi osobitosťami prvkov a štruktúr, technické pamiatky solitérne i vytvárajúce celé súbory, historické parky a záhrady doplnené drobnou historickou architektúrou dotvárajúce urbanizované prostredie.

Mnoho historicky významných objektov bolo pre svoju dôležitosť zapísaných do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ÚZPF), ktoré je potrebné chrániť podľa zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

Zoznam pamiatok z ÚZKP

Č. ÚZP	Číslo parcely	Unifikovaný názov KP	Sloh	Doba vzniku	Dátum vyhlásenia za KP
478	134/1	Kostol	gotika	2.pol.15.stor.	09/11/63
478	134/2	veža	renesancia	1599	09/11/63

Zdroj: Ústredný zoznam pamiatok

Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

Kostol evanjelický

Dejiny terajšieho evanjelického kostola v Pôtri siahajú do dávnej minulosti. Už v roku 1297 sa spomína kostol zasvätený sv. Petrovi apoštolovi. Ján Seberényi i počas vizitácie hovorí o existencii gotického kostola. Skutočne terajšia stavba je z 15. storočia a hovorí sa, že ho v tomto období prestavali husiti. Stavba kostola sa menila rozličnými prestavbami. Bol opevnený obranným múrom. Múr prerušuje vstupná veža, ktorá pochádza z roku 1599, menila sa tiež v nasledujúcich storočiach. Parapety chóru zdobí mramor, v lodi z roku 1776 a v presbytériu z roku 1790. Orgán, vkomponovaný do kazetového stropu, s architektúrou

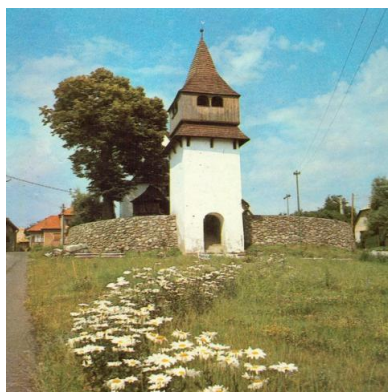
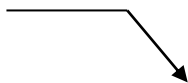
maľovanou prekrásnou florisickou výzdobou, pochádza z roku 1764. Neskôr sa kostol často opravoval. Už bol v takom stave, že sa v roku 1870 uvažovalo o jeho zvrátení. Nestalo sa tak. Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti, stredisko v Banskej Bystrici vykonal prieskum, na základe ktorého potom začal opravovať z vlastných finančných prostriedkov. V rokoch 1969 – 1971 sa vykonali viaceré práce.

Interiér kostola sa zaskvel vo svojej pôvodnej kráse zo 17. storočia. Nástenne maľby sú neskororenesančné z 2. polovice 17. storočia, strop neskorobarokový z obdobia okolo roku 1776, oltár neskororenesančný z roku 1681, opravený a doplnený v 2. polovici 18. storočia, empora neskorobaroková z 2. polovice 18. storočia, orgán neskorobarokový zo 60 – tých rokov 18. storočia, kazateľnica neskororenesančná z 2. polovice 18. storočia, doplnená neskorobarokovou z 2. polovice 18. storočia, lavice rustikálne z prelomu 18. a 19. storočia. Pamiatkové orgány neskôr zabezpečili aj vonkajšiu úpravu múrov, pokrytie kostola a veže šindľom, ako aj úprava terénu okolo kostola, ktorý dlhé roky slúžil ako cintorín.

Pamätihodnosti v obci

<i>Oltár</i>	<i>Oltár ranobarokový z roku 1681</i>
<i>Oltárny obraz</i>	Oltárny obraz od S. Mialovicha z roku 1776
<i>Ďalšie pamätihodnosti</i>	Drevený altánok

*Evanjelický
kostol*

Zdroj: Obec

Významné osobnosti v obci

Filčík Ctibor (15.05. 1920 – 21.11. 1986)	Narodil sa v Dolných Plachtinciach, vyrastal a do Ľudovej školy chodil v Pôtri. Najprv pracoval vo finančnej stráži v pohraničných obciach v Gemeri. Ešte ako študent sa priúčal divadelnému umeniu v Pôtri a v susednej obci Dolné Strháre, kde bol v tom čase známym režisérom Pavol Karas, ktorého nacvičené hry Ctibor Filčík obdivoval a v niektorých úlohách i zaskočil za starších. Počas služby v Štítniku sa už stal významným ochotníkom. Roky prežité v Pôtri mu dávali veľa námetov pre humorné rozprávanie v rozhlase o pôtorských Cigánoch.
Jančovic Ján, Ing. (06.02. 1941)	Narodil sa v Pôtri, známy publicista o zahraničných Slovákoch, významný tvorca a propagátor výstav Agrokomplex, človek zachytávajúci široké spektrum práce a života roľníka. Rodná obec a hospodárstvo otca, v ktorom vyrastal, predurčili jeho profesijné zameranie na poľnohospodárstvo. Toto prostredie a otcov vzťah ku knihám mali určujúci vplyv na jeho ďalší život. Je autorom niekoľko stoviek príspevkov, reportáží, medailónov a štúdií, uverejnených vo vedeckých zborníkoch Matice slovenskej, časopisoch, denníkoch u nás i v zahraničí.
Maliariková Oľga (09.03.1930 – 13.11. 1976)	Narodila sa v Pôtri. Lekárka, kardiologička. Po absolvovaní vysokoškolských štúdií pracuje v ČS. štátnych kúpeľoch na Sliači, pracov. výskumného ústavu reumatických chorôb v Piešťanoch. Od 1969 na I. detskej klinike Lekárskej fakulty UK v Bratislave zavádzala nové metódy pri liečení vrodených chýb srdca.
Šolc Juraj, Doc., Ing., CSc. (23.12.1928 – 29.10. 1990)	Narodil sa ako syn evanjelického farára v Pôtri. Detstvo prežil a Ľudovú školu vychodil v Pôtri, Gymnázium v Lučenci v roku 1951 ukončil štúdium na Stavebnej fakulte SVŠT – odbor zememeračský, kde od jej skončenia nepretržite pracoval najprv ako asistent, odborný asistent a od roku 1967 ako docent z predmetu geodézie. Publikoval vedecké, odborné a odbornopopulárne články v domácich a zahraničných časopisoch. Je autorom učebnice geodézie pre študentov stavebnej fakulty.

1.3.3. Architektúra

Ľudová architektúra v obci

Základ dnešného usporiadania obce bol navrhnutý okolo roku 1865, keď z tohto obdobia pochádzajú najstaršie ľudové domy. Zaujímavá je štatistika počtu postavených domov podľa jednotlivých rokov:

Obec	Do r. 1899	Do r. 1919	Do r. 1945	Do r. 1970	Do r. 1980	Do r. 1990	Do r. 2001	po r. 2006
Počet domov	6	17	24	95	31	16	3	2

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Obytný dom

Pozemok poddaného sa vždy delil na dve časti. Na vnútorný pozemok fundoš a vonkajší (záhumienok). Obytný dom a stavenice patriace k domu sa vždy začleňovali do vnútorného pozemku. Do dvora sa z ulice vchádzalo cez bránu. Vnútorný pozemok bol tiež ohradený a mal garád. Ohrada pozostávala z rozštiepených kolov.

Stavebný materiál

V prvej polovici 18. storočia drevo bolo hlavným stavebným materiálom v župe. Z dreva si stavali obytný dom, maštal', pajtu, chlievy, atď. Lesy v župe poskytovali dosť materiálu. V druhej polovici 18. storočia bol nedostatok dreva a tento materiál ustúpil. V roku 1783 prvý raz župa vydala nariadenie o zákaze stavania dreveníc. Drevo ako stavebný materiál sa používal jedine na stavbu pajty, kurín a zriedkavo maštale.

Zemina - po zákaze výstavby dreveníc sa preorientovalo v ľudovej výstavbe na zeminu. Tu sú tiež známe dve techniky. V prvom prípade sa podľa želateľnej hrúbky umiestili na dvoch stranách dosky, medzi ktoré sa zadlabáva zem. Druhá technika – hlina sa zmieša s plevami, ktoré sa podlavia spolu a táto masa sa vidlami alebo rukami postupne nahadzuje na seba.

Váľok - pramene uvádzajú prvýkrát v polovici 18. storočia váľkové stavby. Na severe župy však stále prevládajú hlinené stavby. U sedliakov do polovice 19. storočia sa váľok veľmi rozšíril ako stavebný materiál.

Tehla - v ľudových stavbách nemá veľký význam a prevláda u bohatých.

Kameň - málo záznamov z opísania kamenných stavieb sa pripisujú tomu, že tieto mali dlhú životnosť a nevyhoreli, preto sa nedostali ani do súdnych alebo iných spisov. Pajty a domy sa neskôr stavali výlučne z tohto materiálu, ktorého bolo v chotári dostatok.

Zastrešenie strechy

Poznáme dva typy striech: krokrový, prípadne bez slemená s vyčnievajúcim drevom – bez slemenného trámu. Na severe bola najrozšírenejším typom krokrová strecha. Ťarcha strechy bola na hlavnom tráme.

Strešný materiál. U sedliakov bola najviac rozšírená slamená strecha, ktorá od začiatku 18. storočia a ani do polovice 19. storočia nestratila význam. Snopy boli z ražnej slamy. 1 kopa = 13 snopov. Šindle sa nachádzali len na severe župy. Prvé stavby so škridľou sa budovali na začiatku 19. storočia. Najprv na panských stavbách, neskôr aj u sedliakov.

Riešenie obytného domu

Archívne materiály poskytujú časť materiálu o náčrte a riešení obytného domu. Z prvej polovice 18. storočia je známe, že v osadách župy prevládalo toto riešenie: izba – pitvor – komora.

Za pitvorom nasledujúca komora pozostávala u chudobnejších z jednej, u bohatších z viacerých komôr, kde spávali členovia rodiny, poťazne sluhovia.

Zariadenie izieb: dom - stôl, lavica, stolička, pitvor, komora - posteľ, skriňa, truhlica, ale tu bol uložený aj chlieb, potreby na tkanie, masť, slanina, čižmy, atď., povala: uskladnenie slamy, orechov, staré truhlice, skrine, pletence cibule, tu sa niekde aj spalo.

Hospodárske stavby - budovy

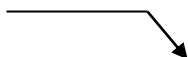

Vonkajšie komory – tu sa uskladňovali potraviny. Charakteristické je pre ne, že sa nestavali pod jednou strechou obytného domu.

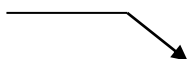
Pajta - prvá zmienka o nej je u sedliakov z roku 1717 vo dvore, v záhrade alebo v skupinách na kraji dediny, prípadne o niekoľko stovák metrov za dedinou. Pajta mala na dvoch koncoch veľkú drevenú bránu a obdĺžnikový tvar.

Maštaľ – poddaní v prvej polovici 18. storočia mali 2 – 5 maštali. Maštaľ bola široká 2,5 -3 siahly a dlhá 3-6 siah.

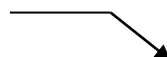
*Urbárska
krčma*

*Čižmárova
sýpka*

Pivnica

*Pôvodné domy
v obci*

Zdroj: Obec

Urbanistická štruktúra sídla, postupnosť vývoja obce

Z hľadiska historického je obec zaradená ako hromadná cestná dedina. Obec sa spomína v listine z roku 1297, keď sa spomína kostol zasvätený apoštolovi Sv. Petrovi.

Obec patrila Divínskemu hradnému panstvu. V rokoch 1554 1594 ju okupovali Turci, v roku 1828 mala 44 domov a 386 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, roľníctvom, ovocinárstvom, vinohradníctvom, včelárstvom chovom oviec a dobytkom. Prvé osídlenie bolo vytvárané formou osady. Historickou dominantou starej časti obce je evanjelický kostol z 15. stor.

Zastavaným územím obce Pôtor prechádza cesta I/75, ktorá spája zo smeru západ – východ Bratislavu a Košice. Okolie zastavaného územia tvoria plochy intenzívne využívaného poľnohospodárskeho fondu. Zastavanú časť obce od členitej časti katastra delí alúvium riečky Krtíš. Východnú časť katastra tvorí prevažne lesný porast, doplnený zo západu trávny porastom a vinicami. Zastavané územie obce tvorí kompaktnú šachovnicovú zástavbu s prevládajúcou formou zástavby rodinných domov. Centrum obce, ktoré tvoria objekty občianskej vybavenosti je doplnené viacpodlažnými obytnými domami.

Súčasná architektúra

Súčasný stav v oblasti výstavby nových domov je väčšinou neuspokojivý, najmä v ich kvalitatívnom hodnotení. Architektúra pôvodných ľudových objektov je znehodnotená novotvarmi, ktoré nemajú oporu v žiadnej koncepcii, a to aj z dôvodu absencie územného plánu obce, územného plánu zóny, prípadne zastavovacej štúdie. Individuálny vkus, v mnohých prípadoch však nevkus stavebníkov, ktorí nie sú pri svojich zámeroch regulovaní odborníkom má za následok také zásahy do urbanistického a architektonického výzoru obce, ktoré výrazne znižujú kvalitu vzhľadu obce. To isté sa týka aj verejných objektov a plôch verejnej zelene. Tieto plochy sú často celkom neudržiavané, rozrastajú sa na nich buriny a alergénne rastliny, ktoré sa šíria nekontrolovateľne na ďalšie pozemky. Opakom je snaha o priblíženie sa mestu a výsadba nepôvodných, cudzokrajných drevín, ktoré nie sú vhodné do dedinského prostredia, ako sú napr. strieborné smrek, tuje a pod. Samozrejme, sú aj pozitívne príklady, ktoré je vhodné vyzdvihnúť a prezentovať navonok. Na území obce sa nachádzajú plochy verejnej zelene, kde je vidno snahu o úpravu verejného priestoru.

Obytný dom
v obci

Zdroj: Obec

1.3.4. Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde za rok 2011

Obec	Domy spolu	Trvale obývané domy		Neobývané domy	Neobývané domy určené na rekreáciu	Byty spolu	Trvale obývané byty		Neobývané
		spolu	Z toho RD				Spolu	Z toho byty vo vlastných RD	
Pôtor	274	216	205	58	24	321	261	183	59

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Súčasný bytový fond obce je na 72,94 % využitý pre obytnú funkciu. Z hľadiska obývanosti bytov je bytový fond vyhovujúci. Podstatnú časť bytového fondu tvoria byty v objektoch z trvanlivých stavebných materiálov. Rozmach novostavieb v obci bol zaznamenaný do roku 1970. Od roku 1980 po súčasnosť bol domový fond viac rekonštruovaný a menej objektov bolo postavených ako novostavieb.

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

Na celkovú úroveň bývania pôsobí predovšetkým počet obyvateľov bývajúcich v bytoch a domácnostiach, čo je však popri celkovom počte bytov a ich vybavení podmienené demografickou skladbou obyvateľstva a domácností.

Z celkových domov 274 je 59 neobývaných domov. Časť je rezervou pre rozvoj obytnej frekvencie. Pri zohľadnení demografického vývoja, vekovej štruktúry obyvateľstva a záujmu o pôvodné objekty pre bytové využitie, predpokladáme celkový úbytok bytového fondu asanáciou chátrajúcich objektov, ktoré už nie je možné rekonštruovať na bývanie ani na rekreáciu.

1.4. Technická infraštruktúra

1.4.1. Doprava

Dopravné väzby riešeného územia

Obec Pôtor sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipel'skej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa cesty I/75 a II/527 - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, ktorá prechádza obcou Pôtor a smer západ – východ a cesta II/527 v smere Zvolen – Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty (hranica s MR) – Šahy.

V hodnotenom území sa nenachádza železničná trať – železničná doprava.

Verejná hromadná doprava

Hromadnú autobusovú dopravu pre obec zabezpečuje SAD autobusovými spojmi s priamym spojením obce so sídelnými útvarmi Veľký Krtíš, Lučenec, Banská Bystrica, Šahy a Bratislava. Počet spojov v pracovných dňoch je postačujúci. Z časového hľadiska absentujú spoje po 17,30 hod. v pracovných dňoch a v dňoch pracovného pokoja počas celého dňa.

V obci a priľahlých osadách sa nachádza 6 obojstranných autobusových zastávok s vyhovujúcou pešou dostupnosťou pre obyvateľov. Vzhľadovo autobusové zastávky sú vyhovujúce, (2 plechové zástavky, 4 laminátové – lexan). Obec Pôtor - dve obojstranné zástavky, obec Žihľava – jedna obojstranná zástavka, Žihľavská križovatka –smer Pôtor, jedna obojstranná a smer Pôtor, jedna obojstranná zástavka, osada Slatinka – jedna obojstranná. Autobusová doprava je výlučnou hromadnou dopravou zabezpečenia spojenia obce s mestami s vyššou vybavenosťou. Zlepšenie autobusovej dopravy v obci predpokladá najmä nasadenie väčšieho počtu menších autobusov a koordináciu spojov tak, aby sa dosiahol priemerný štandard dostupnosti obce počas víkendových dní a v pracovných dňoch po 17,30 hod.

Statická doprava

V obci sú vybudované parkovacie plochy pri objektoch občianskej vybavenosti – obecný úrad, škola, obchody, kultúrny dom, cintorín, pošta. Väčšina má nekvalitný povrch a nezapadajú harmonicky do týchto priestorov. Vzhľadom na charakter bytovej zástavby (rodinné domy) je parkovanie a garážovanie riešené priamo na pozemkoch. Na krátkodobé parkovanie sa používajú obslužné komunikácie.

Pešia doprava

Pešia doprava je vzhľadom na intenzitu dopravy na ceste I/75, ktorá prechádza stredom obce najnebezpečnejšia. Popri ceste je vybudovaný peší chodník v oboch smeroch.

1.4.2. Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Pôtor sa nachádza v území s nevyhovujúcou akosťou podzemných vôd pre pitné účely. Obec Pôtor, časť obce Žihľavy, osady Slatinka a Elektráreň majú vybudovaný obecný vodovod pripojený na Hriňovú a úpravovňu vody Žihľava. Verejný vodovod v obci je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s., Banská Bystrica.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci Pôtor je vybudovaná kanalizácia aj ČOV. V miestnej časti Žihľava a prilahlých osadách nie je vybudovaná kanalizácia, splaškové odpadové vody sú zachytávané v žumpách. Likvidácia kalu je riešená vyvážaním do jestvujúcej ČOV v Pôtri. V budúcnosti je potrebné realizovať aj rekonštrukciu jestvujúcej ČOV.

1.4.3. Energetika

Širšie vzťahy

Odber elektrickej energie je v Banskobystrickom kraji zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme ZVN 400 kV a VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformátorovni. Prenosová sústava 400 kV rozvedená v južnej časti riešeného územia, s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu, prechádza v smere Levice – Rimavská Sobota – Moldava nad Bodvou. V energetickom uzle 400 kV rozvodne EMO je prepojená so severnou vetvou v smere EMO – Horná Ždaňa – Liptovská Mara. Banskobystrický kraj je na túto nadradenú prenosovú sústavu pripojený prostredníctvom dvoch 400 kV rozvodní a transformovni nachádzajúcich sa v riešenom území a to Rz Horná Ždaňa a Rz Rimavská Sobota.

Zásobovanie obce elektrickou energiou

Elektrická energia je vedená: 1 vetva z SEE - RZ Lučenec (obec Pôtor, Žihľava), 2. vetva SSE - RZ Krupina (Pôtor - ulica pod MŠ, Slatinka, Elektráreň, Háj, Nový Salaš)

Bytový fond a objekty občianskej vybavenosti v sídelnom útvare Pôtor sú elektrickou energiou zásobované z distribučných stožiarových trafostaníc 22 kV/0.4 kV. Tieto sú napájané vzdušnými prípojkami VN ktoré odbočujú z VN linky č. 338. Stožiarové trafostanice sú prevažne osadené olejovými transformátormi s výkonom 100 až 400 kVA, ktoré sú napájané vzdušnými prípojkami s prierezom do 3 x 42/7 mm² ALFe. Trafostanica T6 je napojená VN 22 kV káblom AXEKCEY. Vytťaženosť týchto trafostaníc je premenlivá v závislosti ročnom období a dennom čase. Sekundárne rozvody NN sú prevedené systémom napätí 3 x 400 / 230 V.

Rozvody sú prevedené vonkajšími vzdušným vedeniami NN a to holými vodičmi s prierezom od 3x35 + 25 mm² do 3x70 + 50 mm² ALFe na betónových podperných bodoch spolu s rozvodom verejného osvetlenia, ktorý je prevedený vodičom 25 mm² ALFe. Svietidlá sú v prevažnej miere výbojkové osadené buď na podperných bodoch spolu s NN rozvodom alebo samostatne na oceľových stožiaroch. Spínanie verejného osvetlenia je centrálné prostredníctvom impulzných káblov cez RVO. Cez katastrálne územia neprechádzajú žiadne 110 kV a 400 kV elektrické vedenia.

1.4.4. Plynifikácia, zásobovanie teplom

Južnými okresmi Banskobystrického kraja (Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš) vedie sústava štyroch línii tranzitného plynovodu pre medzinárodnú dopravu zemného plynu. V blízkosti obce Veľké Zlievce je kompresorová stanica uvedenej sústavy KS 03.

Medzištátny plynovod „Bratstvo“ s veľmi vysokým tlakom je vedený po samostatnej trase a prechádza okresmi Krupina, Lučenec, Revúca, Veľký Krtíš a Rimavská Sobota. Z hľadiska dopravy a dodávky plynu má základný význam Medzinárodný plynovod BRATSTVO VVTL DN 700 s veľmi vysokým tlakom. Vlastný odber plynu sa realizuje zo súbežného plynovodu DN 100 prostredníctvom odbočiek a prípojok pre jednotlivé sídelné útvary.

Plynifikácia je vybudovaná v obci Pôtor a miestnej časti Žihľava, v osadách Slatinka a Elektráreň. Plyn do obce Pôtor je vedený z Medzištátneho plynovodu BRATSTVO - z regulačnej stanice nad obcou Veľké Zlievce. Plynifikácia je prevádzaná STL uličnou sieťou PE rúrami zodpovedajúceho prierezu pre predpísaný tlak. V obci nie je vybudovaný systém centrálného zásobovania teplom s centrálnym zdrojom tepla. Jednotlivé objekty sú zásobované teplom pre vykurovanie a prípravu TÚV z kotolní na zemný plyn alebo pevné palivo, čiastočne na báze elektrickej energie.

Systém vykurovania v obci

UK diaľkové	UK lokálne	iný	bez kúrenia	plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
3	88	147	2	105	35	0	108	0	2

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má ideálne prírodné podmienky na rozvíjanie využívania energie z biomasy. Takmer polovica územia Slovenska je zalesnená. Vo všeobecnosti však Slovensko podstatne zaostáva vo využívaní biomasy v porovnaní s tým, čo je v súčasnosti dostupné a technicky uskutočniteľné. Súčasné využitie biomasy pokrýva približne 4 %. Obec Pôtor má potenciál na využitie obnoviteľných zdrojov energií na vykurovanie či už domácností, bytov alebo občianskej vybavenosti.

1.4.5. Telekomunikácie

Po telekomunikačnej stránke patrí riešený SÚ Pôtor do MTO Pôtor a do UTO Veľký Krtíš. Spojenie je prevádzkané diaľkovými telekomunikačnými káblami, ktoré prechádzajú cez okresné sídlo Veľký Krtíš a z ktorého paprštekovite je rozvetvená telekomunikačná sieť v okrese. Telefonizácia SÚ Pôtor je zabezpečená z ATÚ umiestnenej v priestoroch pošty. Jedná sa o digitálnu ústredňu. Kapacita ústredne je postačujúca na súčasné požiadavky na telefonizáciu a má možnosť rozšírenia kapacity. V obci sa nachádzajú dva verejné telefóny.

Iné druhy telefónnej siete

V rámci pokrytia územia Slovenska signálom Verejnej rádotelefonickej siete sú vybudované základňové stanice pre šírenie signálu VRS systémom GSM 900 MHz a GSM 1800 MHz. V súčasnosti pôsobia na Slovenskom trhu traja mobilní operátori – Orange Slovensko, a.s. Bratislava, spoločnosť T-mobile a Telefonica O₂. Tieto spoločnosti majú na území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja. Pokrytie obce je na požadovanej úrovni.

1.5. Sociálna infraštruktúra**Kultúra, osвета**

Obec	Kultúrny dom	Kino	Folklórny súbor	Knižnica	Múzeum	Amfiteáter
<i>Pôtor</i>	2x			2x	1x	1x

Zdroj: Vlastný prieskum

Múzeum - Dvor roľníckej kultúry Pôtor, majiteľ Ing. Ján Jančovic, Nitra

Občianska vybavenosť

Obec	Elektrická energia	Plyn	Kanalizácia	Vodovod	Materská škola	Základná škola	Stredná škola	Obchod
Pôtor	áno	áno	áno	áno	áno	nie	-	áno

Zdroj: vlastný prieskum

Rekreácia a športové aktivity

Obec	hotel	Ubytovanie autocamping	motel	penzión	Ubytovanie na súkromí	reštaurácia	Lyžiarsky vlek	pohostinstvo	telocvičňa
Pôtor	-	-	-	-	-	-	-	1x	-
	futbalové ihrisko	tenisové kurty	basketbalové ihrisko	plavecký bazén	klzisko	lyžiarska tur. trasa	zjazdovka	Cykloturistický trasa	Fitness centrum
Pôtor	2x	-	-	-	1x	-	-	-	-

Zdroj: Vlastný prieskum

Obec	Chatová oblasť	Chalupy	Záhradkárska osada	Táborisko	Gul'ášovisko	Vodná plocha
Pôtor	-	áno	-	-	-	-

Zdroj: Vlastný prieskum

Obec	Pol'ovnícky revír	Rybársky revír	Chránené územia	NATURA 2000-územia eur. významu	Chránené stromy	Minerálny prameň	Studničky
Pôtor	6x	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Vlastný prieskum

1.6. Hospodárska základňa

Priemyselná výroba

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná hlavne do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, ďalej v k.u. obce Pôtor a Malý Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárského, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území obce Pôtor. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídliačich mimo okresu, nepresahujúce lokálny, nanajvýš regionálny význam.

Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného regiónu a na rozširovanie a spestovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnéj produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

Hospodárska činnosť v obci

V obchodnom registri je zapísaných 19 subjektov v roku 2021. Patria k nim nasledovné spoločnosti: AUTO VK, s.r.o., Automobily Konštrukcie Pôtor, s.r.o., BCP BULLONERIA COLOMBO s.r.o., BOBA pohrebné služby s. r. o., D.M.V. s.r.o., GALLI & CASSINA SK s.r.o., Gamesko s r. o., GAMKO, s.r.o., IKEA, spol. s.r.o., ITAKYA s.r.o., JAGERSKY SLOVAKIA, s.r.o., K.S.M., s. r. o., LUKASO Green s.r.o., MOPI, s. r. o., Roľnícke družstvo Pôtor - Žihľava v likvidácii, SKL Cuting, s.r.o., SKL Group, s.r.o., Slovakia Les sv. Huberta s.r.o., stavebná činnosť.

V živnostenskom registri je zapísaných 33 aktívnych subjektov v roku 2021.

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Ťažba rudných a nerudných surovín

Ťažba rudných surovín v obci nie je zastúpená.

Minerálne pramene

Oblasť Slatinka - Dolné Strháre je bohatá na minerálne vody. Ich výstup je podmienený existenciou okrajového zlomu priekopovej prepadliny Horné Strháre - Dolné Strháre - Pôtor. V minulosti tu vyvieralo 5 prameňov uhličitých vôd, ktoré zanikli pod účinkami ťažby uhlia. Uhoľný prieskum v tejto oblasti si vyžiadal množstvo štruktúrnych geologických vrtov, z ktorých viaceré zachytili obzory minerálnych vôd. Podobne aj účelové, odplyňovacie a odvodňovacie vrty. Pri pasportizácii bol nájdený jeden vrt, ktorý nebolo

možné bližšie identifikovať. Vrt sa nachádza medzi obcami Slatinka - Dolné Strháre na pravej strane asi 150 m od cesty. Minerálna voda je odvedená oceľovou rúrou k ceste a tam vyteká do potoka. (Registračné čísla zaniknutých minerálnych prameňov: Pôtor LC – 40, 41, 42, 43, 44)

Poľnohospodárstvo a pôda

Spolu (ha)	Poľnohospodárska pôda v (ha)						Lesná pôda v ha	Vodné plochy v ha	Zastavaná plocha v ha	Ostatná plocha v ha
	Poľnohospodárska pôda spolu	Orná pôda	TTP	Záhrady	Vinice	Ovocné sady				
1928	1247	893	321	22	8	3	503	34	101	42

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, RegDat 2021

Poľnohospodárska prvovýroba

Poľnohospodárstvo má v obci najväčšiu tradíciu. Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci tvorí 1 247 ha, čo predstavuje 65 % z celkovej výmery obce. Celková výmera obce je 1 928 ha, vrátane poľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov, vodných plôch, zastavaných plôch a ostatnej plochy.

Relevantnými charakteristikami pre špecifikovanie funkčnej diferenciacie poľnohospodárskej pôdy sú celospoločenské záujmy a potreby produkčného a mimoprodukčného využívania územia. Preto bol poľnohospodársky fond funkčne diferencovaný ako:

- produkčný, s bioprodukčnou funkciou
- chránený, s legislatívnou ochranou
- ochranný, s ekologickou funkciou
- rekreačný, s environmentálnou funkciou.

Teplota v januári klesá na -3° až -4°C , v júli stúpa na 19°C až 21°C . Pestovanie niektorých teplomilných plodín obmedzuje vymrzanie pri inverzných situáciách. Bezmrázové obdobie trvá 160 – 180 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok 600-700 mm neposkytuje dostatok vlahy pre intenzívnu rastlinnú výrobu, pretože také i väčšie hodnoty dosahuje potenciálny výpar.

Pomerne rovnocenný podiel rastlinnej a živočíšnej výroby na objeme poľnohospodárskej výroby sa v posledných rokoch (od r. 1991) narušil prudkým znížením objemu živočíšnej výroby. Obec je z hľadiska pestovaných plodín charakteristická pestovaním obilovín.

Rastlinná výroba je zameraná na výrobu obilnín (ozimná pšenica, jarný jačmeň, kukurica na zrno, ozimný jačmeň, ovos). Ďalej je to slnečnica na semeno, horčica na seno, hrach siaty, lucerka na semeno, sója, zemiaky, konzumná zelenina a strukoviny. Z jednoročných krmovín na ornej pôde sa pestuje kukurica na siláž a obilno-strukovinové miešanky a z viacročných krmovín lucerka. Ďalej sa nachádzajú TTP rôznej intenzity, sady (jablká) a vinohrady so stolovými odrodami (t.č. zdevastované). Živočíšna výroba je zameraná na chov hovädzieho dobytku.

Prehľad subjektov poľnohospodárskej prvovýroby vrátane SHR

Názov subjektu	Predmet činnosti
Ivan Kukučka Pôtor č. 71	Výroba poľnohospodárskych výrobkov, produktov rastlinnej a živočíšnej výroby
Marek Kukučka Pôtor č. 185	Výroba poľnohospodárskych výrobkov, produktov rastlinnej a živočíšnej výroby

Zdroj: Obec, 2021

Prehľad pôdneho fondu a hospodárskych zvierat podľa subjektov

Názov subjektu	PPF celkom	OP	TTP	Vinice	Sady	Hospod. dvory	Hovädzí dobytok	Ošipané	Ovce
Hydree Agro spol. s r.o.	1500	1 150	350	-	-	1	350	-	-

Zdroj: Obec, 2021

Lesné hospodárstvo

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 326/2005 o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

V záujmovom území lesy pokrývajú viac ako štvrtinu jeho rozlohy (25,25 %) pričom sú sústredené predovšetkým v jeho juhovýchodnej časti.

Obec	Celková výmera ZUJ (ha)	Výmera lesov (ha)	Lesnatosť (%)
Pôtor	1188	300	25,25

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Lesné pozemky obhospodaruje tak štátny (Lesy SR š.p. B. Bystrica OZ Krupina) ako aj neštátny sektor, ktorý je zastúpený v prenájme Lesného spoločenstva Havran.

Podľa vegetačných lesných stupňov môžeme zaradiť dané katastrálne územie do 1.lesného vegetačného stupňa (dubový) a 2. lesného vegetačného stupňa (dubovo-bukový). V percentuálnom vyjadrení zaberá 1. vegetačný lesný stupeň cca 60 % a 2. vegetačný lesný stupeň 40 %.

Podľa kategorizácie lesov môžeme lesy v riešenom území zadeliť nasledovne:

- lesy hospodárske (98 % porastovej plochy v katastrálnom území, agát, cér, dub, borovica čierna, jaseň, lipa, jelša, javor)
- lesy ochranné (agát, hrab a cér, jelša lepkavá, osika)
- lesy osobitného určenia (agát, hrab, cér a javor poľný.)

Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Najčastejšie sa vyskytujúce dreviny v predmetnom území sú: agát biely, dub cerový, dub letný, hrab obyčajný.

Na území obce sa v súčasnosti nachádza viacero tzv. „bielych plôch“, t. j. plôch porastených lesnými drevinami, avšak v evidencii katastra nehnuteľností evidovaných ako poľnohospodársky pôdny fond. Vďaka tomu, že sa na tieto plochy nevzťahuje lesnícka legislatíva nevykonávajú sa na nich žiadne hospodárske opatrenia. Okrem toho sa v území nachádza množstvo ďalších lokalít, ktoré sa už poľnohospodársky nevyužívajú a dochádza na nich k postupnej sukcesii – zarastajú krovinami a drevinami. Na dosiahnutie kvalitného lesa a drevnej hmoty by však bolo potrebné tieto lokality umelo zalesniť.

Poľovníctvo

Takmer celé územie veľkokrtíšskeho okresu má vynikajúce podmienky pre život poľovnej zveri. Je to dané množstvom lesných porastov, poľnohospodárskeho charakteru krajiny s možnosťou obživy, ako aj striedaním oboch druhov pôdneho fondu a množstvom remízok pre úkryt a odpočinok zveri. Podľa vyhlášky MP SR č. 91/1997 Z.z. o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov je poľovný revír v obci zaradený do nasledujúcich srnčích poľovných oblastí a podoblastí:

- S XI. Modrokamenská srnčia oblasť

Najpočetnejšou poľovnou srstnatou zverou je srnec a diviak. Z pernatej zveri sa vyskytuje bažant jarabý, sojka obyčajná a rôzne druhy spevavcov, zo škodnej je to líška obyčajná a kuna lesná.

Do katastrálneho územia obce Pôtor zasahujú poľovné revíry poľovných združení nasledovných obcí: PZ Havran Slovenské Kľačany, PZ BUČINA Dolná Strehová, PZ DIANA Bušince, PZ Strháre, PZ Horná Strehová, PZ Malé Straciny. Obec Pôtor nemá vlastný poľovný revír a ani združenie.

1.7. Rekreačia a cestovný ruch

Súčasný stav v oblasti cestovného ruchu

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest.

Národný program rozvoja cestovného ruchu SR na základe zhodnotenia ponukovej stránky územia a jeho vybavenosti a posúdenia dlhodobých vývojových tendencií dopytu v cestovnom ruchu navrhuje rozvíjať nasledovné nosné formy cestovného ruchu v rámci SR: **a)** Letná rekreácia, pri vodných plochách založená na kúpaní a vodných športoch, hobby turizmus, cykloturizmus, rôzne alternatívne tzv. soft formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, rôzne športy. **b)** Mestský a kultúrny cestovný ruch. **c)** Zdravotný cestovný ruch v jeho klasickej liečebnej podobe, ktorý je potrebné zachovať a popritom rozvíjať zdravotný cestovný ruch (relax, fitness, prevencia, skrášľovanie, kondícia), ktorý začína prudko rásť prakticky v celosvetovom rozsahu. **d)** Vidiecky cestovný ruch a agroturistika. **e)** Doplnkové formy cestovného ruchu.

Na základe hore uvedenej klasifikácie nosných foriem cestovného ruchu Slovenska obec Pôtor má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj k udržaniu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu so špecifikáciou na vinohradníctvo a jestvujúce vínne pivnice). Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia (vínne pivničky), a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Vybavenosť obce z hľadiska cestovného ruchu

Obec	Stravovacie zariadenie/počet stoličiek	Ubytovacie zariadenie/počet postelí	Pohostinstvo
Pôtor	-	-	1x

Zdroj: Obec

1.8. Ľudský potenciál

4.8.1. Obyvateľstvo

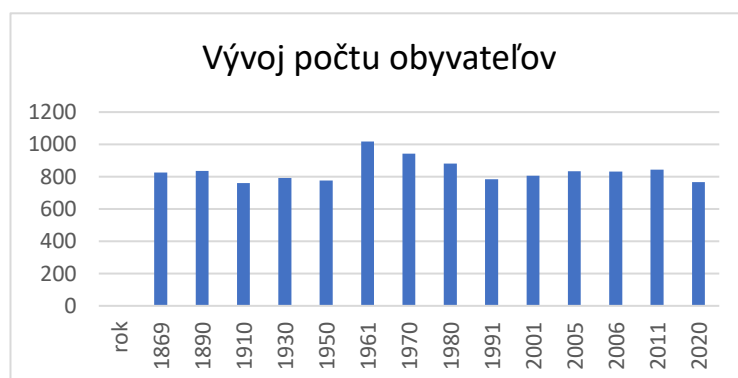
Vývoj počtu obyvateľov

Obec	1869	1890	1910	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2005	2006	2011	2020
Pôtor	825	836	761	793	776	1 017	942	882	785	806	834	831	843	767

Zdroj: SU SR – DATAcube 2021

Celkový počet obyvateľov obce v sledovanom období do roku 1961 pomerne lineárne narastal. Najvýraznejší nárast počtu obyvateľov v obci bol v tridsiatych a päťdesiatych rokoch. V roku 1961 kulminoval počet obyvateľov na hodnote 1017. V ďalších rokoch sa narušili tieto dlhodobé pozitívne demografické tendencie a obec zaznamenáva výraznejší pokles počtu obyvateľov za sledované obdobie. Od roku 2001 počet obyvateľov obce narastá o veľmi nízky počet. Po roku 2020 počet obyvateľov oproti roku 2011 výrazne klesol, čo dokumentuje aj j graf vývoja počtu obyvateľov.

Graf č. 2

Trendy v demografii

Obec	Rok	Prirodzený prírastok		Migrácia obyvateľstva		Celkový prírastok/úbytok
		narodení	zomrelí	prist'ahovaní	vyst'ahovaní	
Pôtor	2020	7	13	12	14	-8

Zdroj: Zdroj: SU SR, 2021

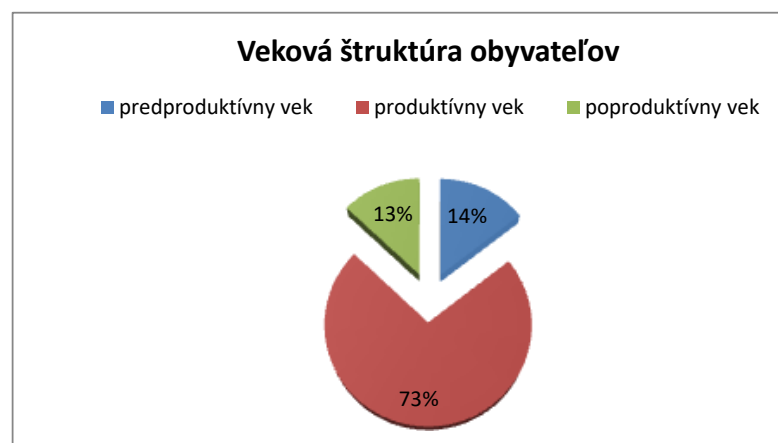
Veková štruktúra obyvateľov k 31.12. 2011

Obec	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Index starnutia	Priemerný vek
Pôtor	122	612	109	89,34	39,75

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

V obci dochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku. Pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom výrazne znižuje možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšuje nároky na zabezpečovanie sociálnych programov.

Index starnutia predstavoval hodnotu 89,34 (na 109 obyvateľov v predproduktívnom veku do 15 rokov pripadalo 122 osôb v poproduktívnom veku). Priemerný vek občanov obce je 39,75 rokov.

Graf č. 3**Národnostné zloženie obyvateľov**

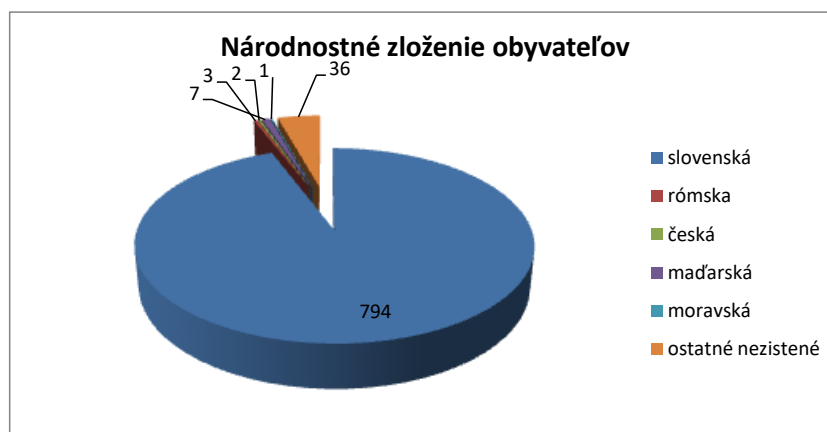
Obec	Slovenská	Rómska	Česká	Maďarská	Moravská	Ostatné nezistené	Spolu
Pôtor	794	3	2	7	1	36	843

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Väčšina obyvateľov obce je slovenskej národnosti 94,18 %. Z ostatných národností dominuje národnosť maďarská. Percentuálne predstavuje 0,83 %. Medzi ostatné nezistené národnosti sa počítalo 36 obyvateľov, čo je 4,27 %.

Graf č. 4

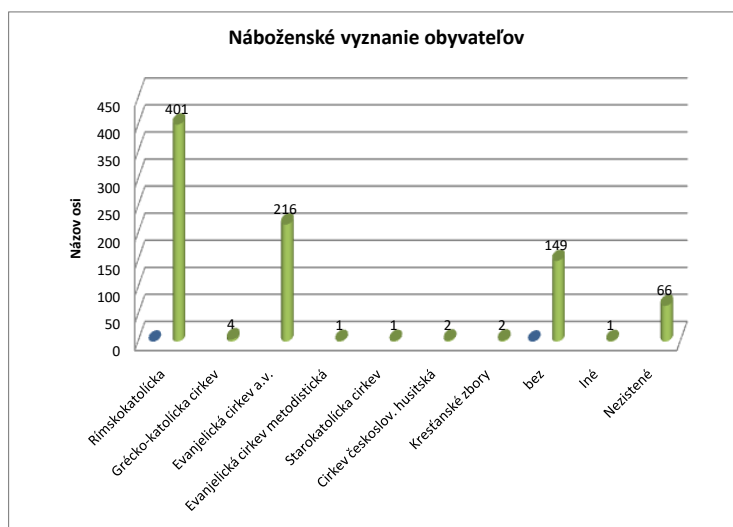

Náboženské vyznanie obyvateľov

Obec	Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka	Evanjelická cirkev a.v.	Evanjelická cirkev metodistická	Starokatolícka cirkev	Cirkev československá husitská	Kresťanské zbory	Bez vyznania	Iné	Nezistené	Spolu
Pôtor	401	4	216	1	1	2	2	149	1	66	843

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf č. 5

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímsko-katolíckym vyznaním – 48 %. Evanjelické vyznanie zastáva – 26 % obyvateľov. Bez vyznania žije v obci 18 % obyvateľov.

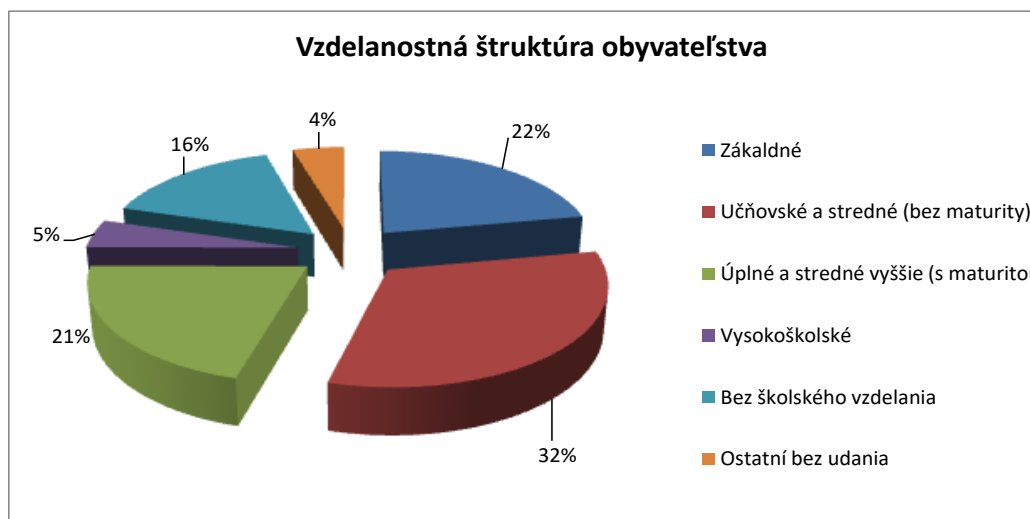
Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva

Obec	Základné	Učňovské a stredné (bez maturity)	Úplné stredné a vyššie (s maturitou)	Vysokoškolské	Bez školského vzdelania	Ostatní bez udania	Spolu
Pôtor	186	271	176	39	133	38	806

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené základné vzdelanie v počte 186 obyvateľov, učňovské vzdelanie a stredné vzdelanie bez maturity v počte 271 obyvateľov a úplné stredné a vyššie (s maturitou). Vysokoškolské vzdelanie má ukončené 39 obyvateľov. Bez školského vzdelania a ostatní bez udania vzdelania je 171 obyvateľov, čo predstavuje 21,22 %.

Graf č. 6

Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov. Zoznam združení a spolkov je nasledovný:

- Slovenský zväz zdravotne postihnutých, Pôtor
- Jednota dôchodcov, Žihľava
- Matica Slovenská, Žihľava

- Zväz protifašistických bojovníkov
- Filmový klub Urtica, Žihľava

Združené spoločenské aktivity

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- Február - Fašiangy
- Máj – Deň matiek
- Jún - Deň detí, Športový deň pre deti
- August - Oslavy obce, 1. písomná zmienka o obci
- Október – Gazda roka, Deň úcty k starším
- December – Mikulášsky večierok

Športové podujatia v obci

Obec	Športová aktivita	Mesiac konania
Pôtor	Športový dopoludnie pre deti	Jún
	Futbalový turnaj mladých s podporou starostu obce	august
	Volejbalový turnaj s podporou starostu obce	máj

Zdroj: obec

1.8.2. Trh práce

Pracovné príležitosti – zamestnanosť

Pracovné príležitosti sú vytvorené v miestnej samospráve, materskej škole, obchodnej sieti miestnych predajní a hlavne v súkromnom sektore spoločností podnikajúcich v priemyselnej zóne obce. Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov patria nasledovné spoločnosti: GALLI & CASSINA SK s.r.o., IKEA, spol. s.r.o., SKL Cuting, s.r.o., SKL Group, s.r.o., Hydree Agro spol. s r.o., Ameon s.r.o. a MIVA s.r.o.

Bývajúcce obyvateľstvo ekonomicky aktívne, rozdelenie podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie hospodárstva	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	Lesníctvo a ťažba dreva	Ťažba uhlia a lignitu	Výroba elektrických zariadení	Výroba potravín	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	Špecializované stavebné práce	Ubytovanie	Výstavba budov
Počet obyvateľov	31	8	14	8	12	8	14	2	7

Odvetvie hospodárstva	Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	Verejná správa a obrana; povinné sociálne	Vzdelávanie	Zdravotníctvo	Sprostredkovanie práce	Maloobchod okrem motorových vozidiel a vozidiel a	Veľkoobchod, okrem mot. vozidiel a vozidiel a	Nezistené	Spolu
Počet obyvateľov	9	23	17	9	3	23	10	37	388

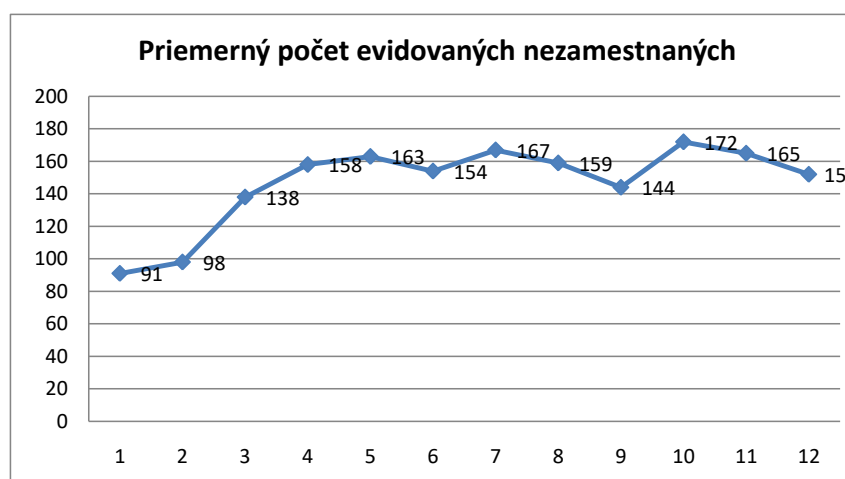
Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Priemerný počet evidovaných nezamestnaných

Obec	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2011
Pôtor	91	98	138	158	163	154	167	159	144	172	165	152

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf č. 7

V roku 1996 bolo evidovaných v obci 91 nezamestnaných osôb. Zmena nastala v roku 1998 kedy došlo k nárastu miery nezamestnanosti viac ako o 50 %, čo predstavovalo 138 nezamestnaných osôb. V roku 2002 bolo spolu 167 nezamestnaných, čo bolo historicky najviac. V súčasnosti klesá miera nezamestnanosti. V roku 2006 bolo evidovaných v obci 165 nezamestnaných. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov to predstavuje 30 %. V roku 2011 bolo evidovaných v obci 152 nezamestnaných. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov to predstavuje 39%.

Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa spoločenskej skupiny rok 2011

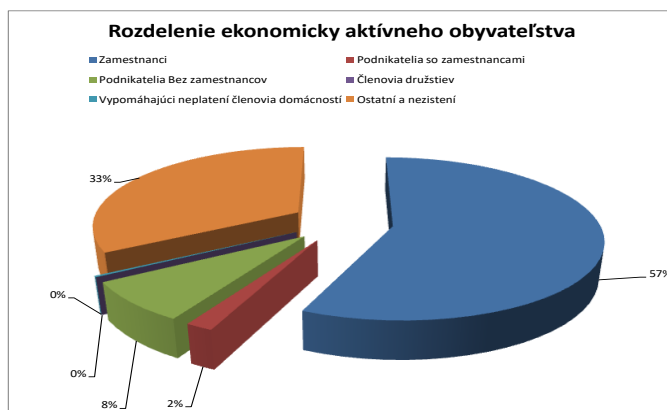

Obec	Zamestnanci	Podnikatelia		Členovia družstiev	Vypomáhajúci neplatení členovia domácností	Ostatní a nezistení
		So zamestnancami	Bez zamestnancov			
Pôtor	220	7	31	0	1	129

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

V roku 2011 bolo v obci 259 ekonomicky aktívnych osôb (EAO), čo predstavovalo 30,72 % všetkých obyvateľov obce. Z EAO je 38 podnikateľov, z toho 7 je podnikateľov so zamestnancami a 31 podnikateľov bez zamestnancov. Najväčšiu skupinu EAO tvoria zamestnanci v počte 220, čo predstavuje 57 %.

Graf č. 8

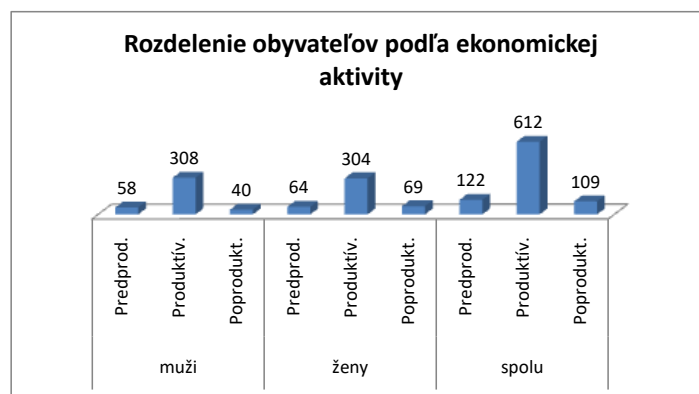
Rozdelenie obyvateľov podľa ekonomickej aktivity k 31.12. 2011

Pohlavie	muži			ženy			spolu		
Vek	Predprod.	Produkt.	Poprodukt.	Predprod.	Produkt.	Poprodukt.	Predprod.	Produkt.	Poprodukt.
Pôtor	58	308	40	64	304	69	122	612	109

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf č. 9

V roku 2021 je plánované nové Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, na základe výsledkov tohto sčítania budú všetky štatistiky neskôr v PHRSR aktualizované.

1.9. Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PRO

Prehľad realizovaných projektov za obdobie rokov 2014 – 2020

P.č.	Názov projektu	Obdobie realizácie	Zdroj financovania
1.	Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene	2015 - 2018	Vlastné zdroje
2.	Vnútorné úpravy budov v majetku obce, MŠ, budova obecného úradu	2019 – 2020	Vlastné zdroje
3.	Zmena systému vykurovania v objekte MŠ	2015	Vlastné zdroje
4.	Modernizácia vnútorného vybavenia kultúrneho domu v Pôtri	2020	Vlastné zdroje
5.	Rekonštrukcia kultúrneho domu v časti obce Žihlava	2015	Vlastné zdroje
6.	Rekonštrukcia domov smútku v Pôtri a Žihľave	2017-2018	Vlastné zdroje
7.	Rekonštrukcia a modernizácia autobusových zastávok	2020	Vlastné zdroje
8.	Oprava miestnych komunikácií a chodníkov v obci, vybudovanie nových chodníkov	Priebežne ročne	Vlastné zdroje
9.	Zavedenie separovaného zberu	2017	Vlastné zdroje
10.	Likvidácia čiernych skládok	2018	Vlastné zdroje
11.	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia	2019	Vlastné zdroje
12.	Riešenie sociálnej oblasti – starostlivosť o starých občanov, opatrovateľská služba, denná starostlivosť o starých občanov	2018	Vlastné zdroje

Zdroj: obec Pôtor

1.10 SWOT analýzy, STEEP analýza**ROZVOJ VIDIEKA A POĽNOHOSPODÁRSTVO**

Silné stránky	Slabé stránky
- priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva - poľnohospodársky odpad pre druhotné využitie	- chýba finalizácia produktov prvovýroby - nerealisticky nízky prenájom farmárskej pôdy - nízka produktivita práce - upadajúca krajínostvorba z poľnohospodárstva ako zdrojov energie - silná závislosť vidieckej populácie na verejnej podpore - nezáujem mladej generácie o poľnohospodárstvo - slabá informovanosť o zdrojoch na rozvoj poľnohospodárstva
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie - členstvo v EÚ (pohyb pracovnej sily a tovaru) - zainteresovanie mladých ľudí do aktívnych činností - poľnohospodárstvo priateľské k životnému prostrediu - potenciál krajiny pre rozvoj cestovného ruchu (kultúrna pamiatka) - alternatívne a ekologické poľnohospodárstvo	- sociálne odlúčenie vidieka - upadajúce poľnohospodárstvo - slabá podpora malých a stredných podnikateľov a demotivujúce podnikateľské prostredie - členstvo v EÚ (hlavne MSP a poľnohospodári) - nízka kúpyschopnosť obyvateľov - nevysporiadané majetkovo právne vzťahy - rastúce ceny vstupov

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- potenciál na podnikanie vo voľných nevyužitých priestoroch priemyselnej časti obce - výhodné cestné spojenie - št. cesta I/75 Levice – Veľký Krtíš - Lučenec	- chýbajúca technická infraštruktúra (kanalizácia miestnej časti Žihľava) - zastaralá jestvujúca infraštruktúra (vodovod a ČOV) - nedostatočná internetizácia a informatizácia obce
Príležitosti	Ohrozenia

- dobudovanie verejných priestranstiev a kanalizácie, rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry - zlepšenie stavebno-technického stavu existujúcich komunikácií - pokračujúca internetizácia - zabezpečiť vykurovanie obce s využitím alternatívnych zdrojov energie	- projekty technickej infraštruktúry sú vysoko finančne náročné - slabý prístup malej obce k čerpaniu fondov EÚ na infraštruktúrne projekty - nízky obecný rozpočet pre spolufinancovanie investičných projektov
---	--

CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu (kultúrna pamiatka, ľudové tradície) - potenciál pre rozvoj vidieckej turistiky v miestnych častiach obce	- nízka diverzifikácia miestnej ekonomiky - nízke príjmy v existujúcich ekonomických sektoroch - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva - slabý marketing a propagácia územia - nevyužitý potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu - sezónnosť cestovného ruchu - nedostatočná alebo takmer žiadna ponuka základných aj doplnkových služieb cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
- potenciál pre rozvoj cestovného ruchu - osвета a výchova obyvateľstva k rozvoju cestovného ruchu ako forme samozamestnania - rozvoj cykloturistiky	- málo atraktívny región pre turistov (chýbajúce služby, infraštruktúra) - nezáujem turistov o rekreáciu na Slovensku všeobecne - nezáujem o vidiecku turistiku - slabé jazykové vedomosti poskytovateľov služieb

DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE

Silné stránky	Slabé stránky
- vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách	- narastajúca migrácia obyvateľov v produktívnom veku za prácou - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - zlá sociálna situácia v obci

	- nevyhovujúci vzdelávací systém - ťažko umiestniteľní absolventi stredných škôl - absencia výstavby nových domov - odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka za prácou do zahraničia
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
- predĺženie aktívneho pracovného života - rozvoj sociálneho podnikania - vysoká ponuka lacnej pracovnej sily - rozvoj mimoškolských aktivít mladých ľudí zameraných na nové zručnosti vrátane podnikateľských zručností - rozvoj aktivít pre voľný čas - programy pre aktívne trávenie času pre seniorov - programy pre začlenenie rómskeho etnika	- starnutie obyvateľstva, zhoršujúca sa sociálna štruktúra obyvateľov, nárast chudoby - postupný zánik pracovných príležitostí pre ľudí s nižším vzdelaním - nepriaznivý zdravotný stav obyvateľstva v dôsledku nepriaznivého demografického vývoja - vývoj hodnôt v spoločnosti – oslabenie tradičnej funkcie rodiny vrátane starostlivosti o seniorov - nepriaznivý demografický vývoj - nízka kvalifikovanosť disponibilnej pracovnej sily - strata pracovných návykov - neochota zapájať sa do vecí verejných - neochota budovať medzisektorovú spoluprácu a partnerstvo

PRÍRODNÝ POTENCIÁL

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
- prírodné bohatstvo (kultúrna pamiatka) - vysoká kvalita vzduchu a pôdy	- slabé environmentálne povedomie obyvateľov - nedobudovaná technická infraštruktúra - kanalizácia - čierne skládky v okolí obce
<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
- dobudovanie infraštruktúry - rekonštrukcia zastaralej infraštruktúry - alternatívne zdroje energie - spracovanie druhotných surovín - súťaže v obnove a skrášľovaní obce	- nízka informovanosť a angažovanosť občanov - neriešenie súčasných ekologických záťaží - zmena klímy - nedobudovanie technickej infraštruktúry - ľahostajnosť občanov k životnému prostrediu

KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL

Silné stránky	Slabé stránky
- historické dedičstvo (kostol) - zaujímavé prvky drobnej architektúry, napr. zvoničky, kríže, kaplnky	- nedostatočná starostlivosť o zeleň - nevhodný výber rastlinných druhov - zanikanie ľudových remesiel
Príležitosti	Ohrozenia
- využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj územia - zazelenenie nevyužívaných plôch - obnova tradičných remesiel v rámci rozvoja cestovného ruchu	- vymieranie nositeľov ľudových tradícií - nezáujem mládeže - neznalosť obyvateľov o historických hodnotách ľudovej architektúry - postupný zánik tradičnej kultúry a remesiel

TRH PRÁCE, ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky	Slabé stránky
- ľudský potenciál - dostatok voľnej pracovnej sily - vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest v oblasti vidieckej turistiky a CR - vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest v priemyselnej zóne obce	- odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka - slabá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi - nedostatok sociálnych služieb - čierna práca - chýbajúci prístup k úverom pre neziskové subjekty, začínajúcich podnikateľov a malé obce - zlá vzdelanostná štruktúra - občianska neuvedomelosť a apatia mladých - chýbajúce poskytovanie stravy vrátane rozvozu pre starších a osamelých - chýba kompletne poradenstvo v sociálnych službách - vysoká miera nezamestnanosti (nad 20%) a dlhodobá nezamestnanosť - nízka kapacita a záujem potenciálnych užívateľov uchádzať sa o fondy EÚ, bankové a iné zdroje - starnutie populácie a stagnácia demografického vývoja - chýbajúce nové zručnosti, hlavne jazyková znalosť, podnikateľské zručnosti a pod.

	- nízka životná úroveň občanov
Príležitosti	Ohrozenia
- príchod investorov do priemyselnej zóny obce	- nedostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie projektov
- nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho	- nekvalifikovaná pracovná sila
- dobudovanie služieb a sociálnej infraštruktúry	- prehlbovanie apatie v ľudoch a závisť ľudí
- zabezpečenie sociálnych programov (strava, kluby, opatrovateľská služba)	- obmedzený prístup k vzdelávaniu na vidieku
	- školský systém produkujúci nezamestnaných
	- strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia

VŠEOBECNÁ ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
- veľmi dobré podmienky pre vznik pracovných miest v priemyselnej zóne obce	- zvyšujúca sa migrácia obyvateľov vzdelaných a v produktívnom veku
- prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu (kultúrna pamiatka)	- zhoršujúca sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov)
- vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych profesiách	- vysoká miera nezamestnanosti
- voľné priestory vhodné na rozvoj podnikania, cestovného ruchu a sociálnych služieb	- strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných
	- nízka schopnosť čerpať štrukturálne fondy EÚ
	- prenos kompetencií na samosprávu bez finančného krytia
	- u dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel ľudí bez vzdelania, príp. so základným vzdelaním a vyučením
	- nízka úroveň znalosti svetových jazykov u strednej a staršej generácie
	- slabý marketing územia
	- neefektívna sociálna politika štátu
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť rozvoja podnikateľských aktivít v priemyselnej zóne obce	- nesolventnosť obyvateľstva na vidieku
- možnosť rozvoja tradičných a netradičných foriem poľnohospodárstva	- daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu
- využitie územia pre rozvoj vidieckej turistiky a cestovného ruchu (ubytovacia kapacita, múzeum, gazdovský dom)	- konzervatívnosť obyvateľstva
	- odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce
	- nízka informovanosť na vidieku
	- nevysporiadané vlastnícke vzťahy
	- nejasné podmienky a meniace sa pravidlá

- voľná pracovná sila - partnerstvá existujúce a tvoriace sa - reforma verejnej správy - možnosti samosprávy (informácie, kompetencie) - nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho	- v programoch EÚ - administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov - nepružná legislatíva, absencia zákonov - nesystémový prístup k poľnohospodárstvu - zmena vlády
---	--

STEEP analýza

Okrem SWOT analýzy, ktorá hodnotí vonkajšie a vnútorné faktory, príležitosti a ohrozenia a na ich základe formuluje hlavné disparity a faktory rozvoja, sa v praxi používa aj STEEP analýza. Táto metóda hodnotí iba existujúce externé faktory dotýkajúcich sa relevantných oblastí vo vzťahu ku konkrétnemu územiu. Externé faktory boli rozdelené do piatich oblastí: sociálne, technologické, ekonomické, ekologické a politické faktory. Analyzované boli verejne dostupné dáta vo všetkých piatich oblastiach a následne boli spracované do nasledovnej tabuľky:

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie populácie	Komunikačné možnosti medzi ľuďmi a inštitúciami sa menia, rozvíja sa spolupráca na diaľku	COVID 19 – ekonomické dopady	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	Vývoj v oblasti legislatívy, možných štátnych zásahov, politických a súdnych rozhodnutí a pod.
Migrácia obyvateľov za prácou a štúdiom do veľkých miest a zahraničia	Technológia využívaná na intenzívnu prácu z domu	Finančné zdroje rozpočtu (napr. dane)	Odpadové hospodárstvo - environmentálne povedomie občanov narastá	Vývoj v oblasti verejných politík a štátnej politiky
COVID 19 – zmena života – uzatváranie sa do seba, izolovaný život v rodinách	Využívanie technológie deťmi na úkor pohybu a sociálnych kontaktov	Zvýšenie príjmov ekonomicky aktívneho obyvateľstva	Podpora ochrany ŽP zo strany EÚ, štátu, samosprávy	Legislatíva EÚ a jej vývoj, štrukturálne fondy na roky 2021 - 2027
Zmeny správania obyvateľstva, zmeny postojov k životu	Technika umožňuje nové spôsoby vzdelávania a školení online	Investície do infraštruktúry	Udržiateľnosť ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb na život v obci
Rýchle životné tempo, veľa stresu	Sociálne siete – nový spôsob komunikácie a práce	Príchod nových podnikateľov do obce	Posúdenie možných environmentálnych rizík	Zmena obecného zastupiteľstva ako výsledok

1.11 Problémová analýza, hlavné disparity a faktory rozvoja

Zástupcovia obce Pôtor v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra a potreba rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry** (kanalizácia v miestnej časti Žihľava, rekonštrukcia vodovodu a ČOV, protipovodňové opatrenia, miestne komunikácie, spevnené plochy a chodníky v obci, rekonštrukcia budov v majetku obce, verejná zeleň a verejné priestranstvá, odpadové hospodárstvo, alternatívne zdroje energií)
- **rozvoj občianskej infraštruktúry a cestovného ruchu** (múzeum, gazdovský dom, obnova pamiatky, vybudovanie ubytovacích kapacít, výstavba nájomných a sociálnych bytov, vybudovanie relaxačno-sportového centra, viacúčelového ihriska, sociálna starostlivosť, vybudovanie denného stacionáru)
- **rozvoj ľudských zdrojov** (vzdelávanie a informovanosť občanov, riešenie rómskej otázky)

Za najväčšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života občanov obce,
- zlá sociálna situácia vyplývajúca z vysokej miery nezamestnanosti,
- malé možnosti sebarealizácie sa miestneho obyvateľstva či v oblasti pracovnej alebo voľnočasovej,
- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo obce aj do zahraničia (Čechy, Nemecko, Rakúsko, Anglicko, Írsko).

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci a v regióne,
- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností obce,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nízka vôľa k sebarealizácii občanov obce
- strata pracovných návykov u mladých nedostatok príležitostí ich získať.

Kľúčové disparity:

- migrácia obyvateľstva a celkové starnutie obyvateľstva (pokles podielu obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku, nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku)
- marginalizovaná rómska komunita v obci
- nedostatok pracovných príležitostí v obci a v regióne
- nedostatočné využívanie možností na rozvoj cestovného ruchu v obci

Hlavné faktory rozvoja:

- geografická poloha obce, blízkosť okresného mesta Veľký Krtíš a štátna cesta I/75 prechádzajúca obcou
- prírodný potenciál, rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie
- miestna samospráva a jej ekonomický potenciál
- duálne vzdelávanie na stredných školách v mestách Veľký Krtíš a Modrý Kameň v spolupráci s miestnymi firmami v priemyselnom areáli obce
- ekologický systém hospodárenia a výroba ekologických potravín
- rozvoj inovácií, rozvoj podnikania v priemyselnom areáli obce

Budúci vývoj obce závisí predovšetkým od aktívneho prístupu samosprávy k riešeniu problémov a navrhovaniu stratégie rozvoja. Samospráva urobí všetko preto to, aby ich rozvojové plány uspeli a obec sa sústredila najmä na elimináciu kľúčových disparít, ako aj na využitie najvýznamnejších faktorov rozvoja. Do budúcnosti predpokladáme pri správnom využití tohto potenciálu občianskej a technickej infraštruktúry, rozvoj služieb, rozvoj podnikania a nové pracovné miesta v obci.

2. Rozvojová stratégia

Strategická vízia ako dôležitý krok od fázy analýz k samotnej stratégii rozvoja vychádza práve z načrtnutia a špecifikácie tej z trajektórií, ktorá predstavuje najpravdepodobnejšie smerovanie rozvoja obce. Zmyslom strategickej vízie je dosiahnuť presnejšiu predstavu o orientácii komunity obce do budúcnosti. Strategická vízia popisuje ideálnu situáciu, ktorá nastane po zrealizovaní a naplnení strategických a špecifických cieľov v rámci strategického plánu.

Tvorcovia aktualizácie PHRSR Pôtor si vytvorili nové znenie vízie na obdobie rokov 2021 – 2027

Občania obce Pôtor budú žiť v obci s kompletnou infraštruktúrou, dostatkom pracovných príležitostí a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších. Obec bude aktívne ponúkať danosti v oblasti cestovného ruchu s možnosťou ubytovania a bude aktívne chrániť životné prostredie.
OBEC PÔTOR CHCE BYŤ ÚSPEŠNÁ A ZVÝŠI KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV!

Globálny cieľ je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzeráť, aké miesto chce Pôtor zaujať v rámci regiónu. Globálny cieľ má vyjadrovať nielen želanie, ale zároveň aj možnú predstavu o budúcnosti obce a jednotlivé ciele Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce majú smerovať k jej naplneniu.

Stratégia obce Pôtor obsahuje 3 špecifické priority, ktoré sú rozdelené na opatrenia a aktivity. Opatrenia popisujú stav, ktorý sa realizáciou programu rozvoja obce má dosiahnuť. Aktivity definujú konkrétne oblasti rozvoja, na ktoré sa bude obec v budúcnosti zameriavať.

2.3. Stanovenie cieľov

Obec Pôtor so svojim územím a obyvateľstvom v rámci regiónu vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, prírodný, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na uvedomení si historických tradícií súčasných hodnôt, jedinečných daností s predpokladom v úspešnosť budúceho rozvoja.

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja daností obce. Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešení na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj, ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov. Stratégia je stanovená strategickými cieľmi. Strategické ciele predstavujú pohľad do budúcnosti na najbližších 7 rokov. **Je potrebné počítať s jeho pravidelnou 2 – 3 ročnou aktualizáciou.**

PHRSR obce vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov obce. Na báze rozvoja obce možno:

- vytvoriť platformu partnerstiev,
- formulovať stratégiu rozvoja, jej krátkodobé a dlhodobé ciele,
- ich zabezpečenie formou konkrétnych prostriedkov,
- zabezpečiť kvalitné riadenie procesu rozvoja.

Hlavný cieľ obce je definovaný špecifickými cieľmi a je základným východiskom, ktorý deklaruje:

- na akej úrovni je obec v súčasnosti,
- kde by realizácia špecifických cieľov v danom časovom horizonte mala dospieť,
- aké opatrenia si stanovuje,
- na ktoré problémové okruhy je stratégia zameraná,
- ako ich chce dosiahnuť.

Realizácia stratégie formulovaná strategickými cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Hospodársky a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností s využitím všetkých výhod územia. Preto jednotlivé projekty musia zabezpečovať rozvoj v rôznych oblastiach činností.

2.4. Návrh stratégie rozvoja

Pri strategickom plánovaní platí zásada: **ciele musia mať zmysel, výsledky musia byť merateľné a opatrenia pre realizáciu musia byť splniteľné.**

Na základe analýzy problémov v obci Pôtor bol stanovený nasledovný **strategický cieľ**:

Zabezpečiť kvalitný život v obci Pôtor, ktorý bude rešpektovať ochranu životného prostredia.

Prioritné oblasti rozvoja:

- Infraštruktúra a životné prostredie
- Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci
- Kvalitné a dostupné verejné služby

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia obce stanovili nasledovné tri základné špecifické ciele:

- dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia
- využitie daností obce, rozvoj podnikania a inovácií
- zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe, bývaní a začlenenia znevýhodnených skupín

Prehľadná tabuľka cieľov a opatrení rozdelená podľa prioritných oblastí

Vízia: Občania obce Pôtor budú žiť v obci s kompletnou infraštruktúrou, dostatkom pracovných príležitostí a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších. Obec bude aktívne ponúkať danosti v oblasti cestovného ruchu s možnosťou ubytovania a bude aktívne chrániť životné prostredie. OBEC PÔTOR CHCE BYŤ ÚSPEŠNÁ A ZVÝŠI KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV					
Strategický cieľ: Zabezpečiť kvalitný život v obci Pôtor, ktorý bude rešpektovať ochranu životného prostredia.					
Prioritná oblasť rozvoja Infraštruktúra a životné prostredie		Prioritná oblasť rozvoja Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci		Prioritná oblasť rozvoja Kvalitné a dostupné verejné služby	
Špecifický cieľ 1 dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia		Špecifický cieľ 2 využitie daností obce, rozvoj podnikania a inovácií		Špecifický cieľ 3 zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe, bývaní a začlenenia znevýhodnených skupín	
Opatrenie 1.1	Opatrenie 1.2	Opatrenie 2.1	Opatrenie 2.2	Opatrenie 3.1	Opatrenie 3.2
Opatrenie 1.3		Opatrenie 2.3		Opatrenie 3.3	

Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia jestvujúcej
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia (MŠ, ZŠ, budova obecného úradu...), využívanie obnoviteľných zdrojov energií
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností vrátane ubytovacích služieb
Opatrenie 2.2 Inovácia a modernizácia technológií v jestvujúcich firmách,
Opatrenie 2.3 Podpora ekologického systému hospodárenia, rozvoj pôvodných remesiel
Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci
Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania
Opatrenie 3.3 Rozvoj vzdelávania, aj špeciálne zameraného pre Rómov, environmentálne vzdelávanie, podujatia

Prostredníctvom jednotlivých opatrení sa bude obec snažiť naplniť strategický cieľ a víziu integrovaním smart prístupov spracovaním adresných cieľov na podporu rozvoja obce prostredníctvom kapitalizácie rozvojového potenciálu. Obec sa bude snažiť sústrediť pozornosť na maximálne využitie rozvojového potenciálu. Počas 7 ročného plánovacieho obdobia bude uplatňovať integrovaný prístup, kedy spojí infraštruktúrne riešenia s inováciami využívajúcimi najnovšie poznatky pre zabezpečenie kvality života obyvateľov. Smart znamená správať sa rozumne a efektívne a udržateľne využívať svoje zdroje.

3. Programová a realizačná časť

Programová časť PHRSR pozostáva z definície a popisu pripravovaných opatrení a aktivít, ktoré budú slúžiť ako podklad pre realizačnú a finančnú časť rozvojovej stratégie na obdobie rokov 2021 až 2027. V nasledujúcich tabuľkách sa nachádzajú zoznamy konkrétnych aktivít prislúchajúcich k jednotlivým opatreniam, pričom farebné odlíšenie predstavuje príslušnosť opatrení a aktivít k cieľom definovaným v strategickej časti.

PHRSR obce obsahuje nasledovné časti:

- **analytickú časť** (pozostáva zo situačnej analýzy)
- **rozvojová stratégia** (pozostáva z formulovania vízie, analýzy SWOT a STEEP, strategických a špecifických cieľov a opatrení)
- **programovú a realizačnú časť** (pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného zabezpečenia)

- **finančnú časť** (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR)

Akčný plán je podkladom k územnému priemetu jednotlivých konkrétnych projektových zámerov. Je to časť realizačná, ktorá pretvorí ciele a opatrenia na konkrétne výstupy investičného a neinvestičného charakteru. Je to krátkodobý plán (najlepšie na obdobie jedného roka), ktorý definuje prvé kroky pri plnení programu s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PHRSR, ktorý je potrebné každoročne aktualizovať. Jeho plnenie by mal zabezpečovať koordinačný tím, prípadne vytvorené pracovné skupiny.

Akčný plán by mal obsahovať:

- zoznam najdôležitejších aktivít a projektov na najbližší rok, ich opis a odhad ich reálnych vyčísliteľných prínosov (napr. tvorba pracovných miest)
- harmonogram krokov, ktoré je potrebné podniknúť na realizáciu naplánovaných aktivít a projektov
- určenie realizačného tímu ku každej aktivite a projektu
- predpokladané zdroje financovania (vlastné a vonkajšie)
- pri aktualizovaných akčných plánoch je potrebné ešte doplniť zhodnotenie plnenia úloh obsiahnutých v predchádzajúcom akčnom pláne, stav naplánovaných projektov, pokrok, ktorý obec pri plnení programu dosiahla v uplynulom roku
- aktualizáciu faktov v situačnej analýze a analýze SWOT (ak sa medzičasom zmenili východiskové podmienky).

3.1 Rozpracovanie aktivít obce

Celkový akčný plán na obdobie 2021-2027 popisuje jednotlivé navrhované opatrenia. V popise je uvedené obdobie, zdroje financovania a tiež zodpovedná organizácia za podanie a realizáciu projektu. Reálnosť splnenia cieľov vychádza z rozpočtového auditu obce jej možností financovania, resp. spolufinancovania jednotlivých projektov. Ďalej je významne ovplyvnená časovým rámcem programovacieho obdobia, harmonogramom vyhlasovania jednotlivých výziev v rámci Operačných programov a pod. Je rámcovým prehľadom plánovaných opatrení obce Pôtor na celé programovacie obdobie. **Odporúčame po schválení všetkých programových dokumentov, aby obec zabezpečila vypracovanie akčného plánu na najbližšie obdobie, ktoré bude zároveň v súlade aj s vypracovanou projektovou dokumentáciou v prípade investičných aktivít. Rámcové aktivity budú rozpracované do štádia projektového zámeru.**

Prehľadná tabuľka opatrení a aktivít rozdelená podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Aktivita
-----------	----------

Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia existujúcej	1.1.1 Predprojektová príprava
	1.1.2 Spracovanie územno-plánovacej dokumentácie obce
	1.1.3 Vybudovanie kanalizácie v miestnej časti Žihľava a rekonštrukcia existujúceho vodovodu
	1.1.4 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, vybudovanie nových chodníkov
	1.1.5 Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene
	1.1.6 Majetkovo-právne vysporiadanie a obstaranie nových pozemkov
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia (MŠ, ZŠ, budova obecného úradu...), využívanie obnoviteľných zdrojov energií	1.2.1 Zateplenie obecných objektov
	1.2.2 Rekonštrukcia obecných objektov, zateplenie striech
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva	1.3.1 Rozšírenie separovaného zberu
	1.3.2 Vybudovanie zberného dvora
	1.3.3 Vybudovanie kompostoviska
	1.3.2 Likvidácia čiernych skládok
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností vrátane ubytovacích služieb	2.1.1 Obnova pamiatky zapísanej v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok – evanjelický kostol
	2.1.2 Zriadiť v obci gazdovský dom s možnosťou prezentácie typických remesiel a jedál
	2.1.3 Zriadiť v obci múzeum
	2.1.4 Zriadenie ubytovacích kapacít v obci
	2.1.5 Rozšírenie cyklotrasy
	2.1.6 Podpora cestovného ruchu – marketingové aktivity
Opatrenie 2.2 Inovácia a modernizácia technológií v existujúcich firmách	2.2.1 Podpora inovácie a konkurencieschopnosti existujúcich podnikateľských aktivít
	2.2.2 Zavádzanie moderných technológií vo výrobných a spracovateľských firmách
	2.2.3 Diverzifikácia poľnohospodárskych činností
	2.2.4 Podpora dištančného vzdelávania v spolupráci s miestnymi podnikateľmi, rekvalifikačné kurzy pre potreby trhu práce
Opatrenie 2.3 Podpora ekologického systému hospodárenia, rozvoj pôvodných remesiel	2.3.1 Podpora malých, mladých a rodinných farmárov
	2.3.2 Rozvoj spracovania miestnych produktov, miestna výroba
	2.3.3 Rozvoj regionálneho značenia produktov
Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci	3.1.1 Vzdelávanie pre komunikáciu, osobitne s využitím IT pre samosprávu
	3.1.2 Podpora digitalizácie verejných dokumentov

	3.1.3 Podpora virtualizácie služieb verejnej správy
Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania	3.2.1 Výstavba viacúčelového športového ihriska a detského ihriska
	3.2.2 Výstavba relaxačno-športového centra hlavne pre deti a ženy
	3.2.3 Výstavba bezbariérových prístupov do obecných budov
	3.2.6 Rekonštrukcia vnútorného vybavenia kultúrneho domu
Opatrenie 3.3 Rozvoj vzdelávania, aj špeciálne zameraného pre Rómov, environmentálne vzdelávanie, podujatia	3.3.1 Modernizácia vybavenia MŠ
	3.3.2 Rekvalifikačné kurzy pre miestnych Rómov
	3.3.3 Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia
	3.3.2 Organizovanie kultúrnych a športových podujatí a tradícií

Pri príprave akčného plánu musia byť zodpovedané nasledovné otázky:

- **ČO** – výber jednotlivých krokov

Rozhodnutie o konkrétnych krokoch (aktivitách, projektoch), ktoré je potrebné realizovať so zameraním na stanovené priority

- **KTO** – stanovenie osobnej alebo inštitucionálnej zodpovednosti

Za každý projekt musí niekto (osoba alebo inštitúcia) prevziať osobnú zodpovednosť. Projekty, za ktoré nebude nikto zodpovedný sa nebudú realizovať.

- **KDE** – určenie miesta realizácie

Výber najvhodnejšieho miesta, kde sa projekt bude fyzicky realizovať.

- **KEDY** – určenie času realizácie

Každý projekt treba naplánovať v reálnom čase, a to nie len termínom realizácie, ale aj potrebného časového rozpätia na realizáciu. Všetky projekty nie je možné realizovať naraz, niektoré musia predchádzať a niektoré budú doplnené počas realizácie.

- **KOLKO** – stanovenie nákladov

Na realizáciu projektov, ako aj mnohých aktivít sú potrebné finančné prostriedky. Aktivitu, na ktoré nie sú potrebné financie, treba vyšpecifikovať a tie sa môžu realizovať ako prvé, pokiaľ sa neviažu na iné dôležitejšie aktivity. Financie na realizáciu projektov obyčajne nie sú k dispozícii v plnej výške rozpočtu projektu. Preto tieto finančné prostriedky treba hľadať a vyskladať z rôznych zdrojov.

Aktivity obce Pôtor na roky 2021-2027

Nástroj	Čas implementácie	Indikátory monitoringu	Predpokladaný objem –v EUR*	Zdroj pokrytia
Vypracovanie štúdie pre vybudovanie kanalizácie v časti Žihľava	2022	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	1500 – 3 000	rozpočet obce
Vypracovanie projektovej dokumentácie pre vybudovanie kanalizácie v časti Žihľava	2022	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce
Spracovanie územno-plánovacej dokumentácie obce	2021 - 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	15 000	rozpočet obce, štátne dotácie
Majetkovo-právne vysporiadanie a obstaranie nových pozemkov	2021 - 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie
Vybudovanie kanalizácie v časti Žihľava	2023 - 2027	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Rekonštrukcia jestvujúceho vodovodu	2023 - 2027	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, štátne dotácie
Vybudovanie viacúčelového športového ihriska a detského ihriska	2022	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	80 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene	2021 - 2027	Ochrana životného prostredia, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	200 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Vnútorne úpravy budov v majetku obce, výstavba bezbariérových vstupov do obecných budov	2021- 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom,	300 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,

Rekonštrukcia obecných objektov, zateplenie, zateplenie striech	2021- 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom		EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Rekonštrukcia a modernizácia autobusových zastávok	2021- 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	50 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Zlepšenie vybavenia MŠ	2022 - 2027	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	150 000	rozpočet obce, štátne dotácie,
Rozvoj ľudských zdrojov - rekvalifikačné kurzy – v oblasti PC, cudzích jazykov, záujmové krúžky, rekvalifikácie nezamestnaných	2021- 2027	Tvorba nových pracovných miest, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	50 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Oprava miestnych komunikácií a chodníkov v obci, vybudovanie nových chodníkov	2021 - 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie celkového vzhľadu obce, Zvýšenie atraktivity obce	500 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Vybudovanie relaxačno-športového centra hlavne pre deti a ženy	2021 - 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	155 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Zriadenie tzv. gazdovského domu s možnosťou prezentácie typických remesiel a jedál	2021 - 2027	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Spracovanie propagačného materiálu o obci	2022	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	17 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Obnovenie pamiatky zapísanej v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok – evanjelický kostol	2022	Zvýšenie atraktivity obce, Zachovanie kultúrneho dedičstva	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, cirkevné zdroje
Rozšírenie separovaného zberu a vybudovanie zberného dvora, vybudovanie kompostoviska	2021 - 2027	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných	165 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty

		obyvateľom		
Likvidácia čiernych skládok	2021 - 2027	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	15 000	rozpočet obce, environmentálny fond
Riešenie sociálnej oblasti – starostlivosť o starých občanov, opatrovateľská služba, denná starostlivosť o starých občanov	2021 - 2027	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	331 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty
Zriadenie komunitného centra (internetová miestnosť, práčovňa, kuchyňa, remeselná dielňa, vzdelávacie stredisko)	2021 - 2027	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom, Zvýšená informovanosť obyvateľov	100 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Rozšírenie cyklotrasy	2021 - 2027	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Zriadenie múzea v obci	2021 - 2027	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	100 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Podpora inovácie a konkurencieschopnosti existujúcich podnikateľských aktivít	2021 - 2027	Tvorba nových pracovných miest	1 mil.	EU, Súkromné zdroje
Zavádzanie moderných technológií vo výrobných a spracovateľských firmách	2021 - 2027	Tvorba nových pracovných miest	1 mil.	EU, Súkromné zdroje
Diverzifikácia poľnohospodárskych činností, podpora regionálneho značenia	2021 - 2027	Tvorba nových pracovných miest, Rast konkurencieschopnosti,	*	EU, štátne dotácie, súkromné zdroje
Zriadenie ubytovacích kapacít v obci	2021 - 2027	Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, štátne dotácie, súkromné zdroje

* odhad rozpočtu bude doplnený po vypracovaní štúdie alebo podrobnej projektovej dokumentácie

3.2. Postup pri implementácii

Realizácia aktivít naplánovaných v PHRSR obce Pôtor bude vyžadovať úzku spoluprácu obce a miestnych aktérov rozvoja v jednotlivých sektoroch života obce, ako aj spoluprácu starostu obce a poslancov s externými odborníkmi, inštitúciami, orgánmi štátnej správy a regionálnej samosprávy, okolitými obcami a združeniami, ktorých je obec Pôtor členom. Hlavným koordinátorom aktivít smerujúcich k realizácii strategického cieľa obce Pôtor v programovom období 2021 - 2027 je starosta obce a pracovný tím zostavený za účelom implementácie PHRSR vždy prispôbený zameraniu riešenému projektu. Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. PHRSR je dokument otvorený a reagujúci operatívne na potrebné zmeny vzniknuté počas programovacieho obdobia. Pracovná skupina pre implementáciu bude okrem implementácie programu plniť aj monitorovaciu úlohu. Obec má reálne skúsenosti s realizáciou investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja. Vzhľadom na nízky počet zamestnancov Obecného úradu bude pri realizácii aktivít spolupracovať s externými spolupracovníkmi. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Pôtor bude po schválení obecným zastupiteľstvom zverejnený na web stránke obce a v tlačenej forme bude verejne prístupný na obecnom úrade.

Časový harmonogram

Implementácia opatrení a aktivít nadefinovaných v tomto dokumente je naplánovaná do konca aktuálneho programovacieho obdobia (rok 2027) s výhľadom až do roku 2030, kedy do bude možné ešte ukončovať rozbehnuté projekty. Odhad realizácie PHRSR vychádza zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania. Časový harmonogram prípravy a realizácie jednotlivých aktivít bude rozpracovávať Akčný plán, zostavovaný vždy na nasledujúce 2 roky. Každoročne sa Akčný plán bude vyhodnocovať a upravovať podľa aktuálneho stavu realizácie projektov, administratívnych a finančných možností obce.

3.3. Systém monitorovania a hodnotenia

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. V procese monitoringu sa uplatňuje **princíp participácie partnerov a verejnosti**. Obec bude mať vytvorený monitorovací výbor, ktorý bude zostavený za účasti partnerov a pracovných skupín. Proces monitorovania a hodnotenia plnenia priorít a cieľov PHRSR bude previazaný s procesom monitorovania a hodnotenia napĺňania programového rozpočtu obce v zmysle zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Záverečný účet obce predstavuje vhodný nástroj, ktorý zachytáva nielen napĺňanie programového rozpočtu územnej samosprávy, ale i napĺňanie implementácie PHRSR vrátane možnosti sledovania definovaných indikátorov. Vzhľadom na túto previazanosť bude systém monitoringu PHRSR využívať najmä „Záverečný účet“, ktorý je každoročne

pripravovaný a schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom. Monitorovanie splnenia programu obce je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Rámcové merateľné ukazovatele:

Špecifický cieľ	Ukazovateľ – cieľová hodnota	Časový bod monitorovania
dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia	• napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%) • rekonštruované obecné budovy (m², počet vymenených okien, množstvo ušetrenej energie na vykurovanie) • km opravených/novostavaných chodníkov, km novostavaných cyklistických chodníkov a km opravených/novostavaných miestnych komunikácií, • rozšírenie inžinierskych sietí (merná jednotka: km a napojenie obyvateľstva v %) • napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (v %) • miera využívania obnoviteľných zdrojov energie (v %) • množstvo odpadu pozbieraného separovane (druh/t) • množstvo recyklovaného odpadu (t) • množstvo vytvoreného komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/rok/byv.) • množstvo biologického odpadu (t) • počet vysadených stromov a kríkov • výmera novovytvorenej verejnej zelene (m²) • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)	1x ročne
využitie daností obce, rozvoj podnikania a inovácií	• počet vytvorených pracovných miest v súkromnom sektore • počet zavedených nových výrobných činností • počet inovovaných technológií • zvýšenie produktivity práce • zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov • miera nezamestnanosti (v %) • miera ekonomickej aktivity (v %) • zvýšená návštevnosť obce turistami (počet turistov) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)	1x ročne
zvýšenie kvality verejných	• počet detí v MŠ a ZŠ	1x ročne

služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe, bývaní a začlenenia znevýhodnených skupín	• počet stoličiek a postelí v oblasti sociálnych služieb • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • príjmová úroveň domácností a kúpna sila obyvateľstva • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) • tvorba projektov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, percento úspešnosti projektov (v %) • štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelanosti a kvalifikácie (v %) • zvýšená zamestnanosť marginálnych skupín (%) • počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb • počet novopostavených bytov a domov • počet stoličiek a postelí v oblasti sociálnych služieb • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)	
--	---	--

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2021 – 2027) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu. Priebežné hodnotenia sa bude vykonávať raz ročne. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR. Priebežné správy o implementácii sú predkladané obecnému zastupiteľstvu.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o

hodnotení PHRSR obce Pôtor. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR, tzv. programové obdobie.

3.4 Riziká implementácie a ich prevencia

V priebehu implementácie PHRSR sa môžu vyskytnúť problémy, ktoré môžu ovplyvniť dosiahnutie vízie a definovaných cieľov a efektívnosť implementácie. Potenciál výskytu týchto problémov predstavuje riziko pre naplnenie stratégie, preto boli identifikované potenciálne problémy skôr než sa vyskytnú. Potenciálne problémy sa môžu vyskytnúť v oblasti finančnej, personálnej, právnej, časovej a v nedosiahnutí merateľných ukazovateľov.

Plán riadenia rizík:

Popis rizika	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania rizika	Zodpovednosť za monitorovanie
Ekonomické riziko - vznik vopred nepredvídateľných výdavkov počas realizácie projektov, ktoré by mohli byť tak vysoké, že ich žiadateľ nebude vedieť uhradiť z vlastných zdrojov - vznik neoprávnených výdavkov po kontrole žiadostí o platbu, ktoré môžu byť neprimerane vysoké - prípadná platobná neschopnosť neovplyvniteľná obcou (napr. meškanie podielových daní)	nízke	- dostatočná výška finančných zdrojov (vlastné zdroje), ktorá pokryje aj eventuálne nepredvídateľné vyššie výdavky na realizáciu projektov, prípadne pokryje obdobie platobnej neschopnosti - predprojektová príprava – kvalitne spracovaná projektová dokumentácia, čím sa minimalizuje výskyt nepredvídateľných výdavkov - kvalitný stavebný dozor, ktorý eliminuje vznik neuznaných výdavkov	Monitorovanie počtu predložených žiadostí o NFP, monitorovanie schválených a neschválených žiadostí o poskytnutie NFP	Miestna samospráva, štatutár obce
Právne a personálne riziká - nekvalitne vypracovaná Zmluva o dielo na dodávku stavebných prác bez využitia právnych služieb - nekvalitne vykonané verejné obstarávanie - riadiaci a administratívny personál, ktorý urobí chyby pri realizácii projektu - riadiaci a administratívny personál, ktorý odstúpi od zmluvy počas realizácie projektu	nízke	- právnikom pripravená Zmluva o dielo, ktorá detailne zadefinuje všetky povinnosti na strane objednávateľa aj zhotoviteľa - kontrola štyroch očí pri realizácii projektu (spracovanie žiadostí o platbu a monitorovacích správ) - v prípade odstúpenia personálu počas realizácie ho nahradíme osobami s rovnakými skúsenosťami - verejné obstarávanie bude realizovať osoba, ktorá má skúsenosti s investičnými akciami a vykoná kvalitne celý proces	Monitorovanie počtu predložených žiadostí o NFP, monitorovanie schválených a neschválených žiadostí o poskytnutie NFP	Miestna samospráva, štatutár obce

Riziká omeškania s realizáciou aktivít projektov: - odstúpenie dodávateľa od ZoD - neplnenie časového harmonogramu výstavby	stredné	- precízna príprava verejného obstarávania a kvalitne spracované podklady a návrh Zmluvy o dielo - kontrola časového harmonogramu realizácie stavby v pravidelných intervaloch na kontrolných dňoch, kde môže žiadateľ včas zistiť prípadné časové sklzy počas výstavby	Monitorovanie počtu predložených žiadostí o NFP, monitorovanie schválených a neschválených žiadostí o poskytnutie NFP	Miestna samospráva, štatutár obce
Riziká z nedosiahnutia cieľových hodnôt ukazovateľov - nedosiahnutý počet plánovaných hodnôt na konci sledovaného obdobia - neukončenie stavebných prác	nízke	- kontrola časového harmonogramu realizácie stavby v pravidelných intervaloch na kontrolných dňoch, kde môže žiadateľ včas zistiť prípadné časové sklzy počas výstavby - stavebný dozor investora dohliadne na včasnosť a kvalitu výstavby	Monitorovanie počtu predložených žiadostí o NFP, monitorovanie schválených a neschválených žiadostí o poskytnutie NFP	Miestna samospráva, štatutár obce

4. Finančná časť

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHRSR obce Pôtor na roky 2021 - 2027. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PHRSR sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov. Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou projektového záznamníka.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zdroje štátneho rozpočtu,
- štátnych účelových fondov,
- rozpočty VÚC a rozpočty miestnej samosprávy a
- iné zdroje (PPP, úvery).

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky Európskej únie na to určené.

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERRR)

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi jej regiónmi. Je jedným z hlavných nástrojov financovania európskej politiky súdržnosti. Jeho cieľom je pomôcť pri znižovaní rozdielov v úrovni

rozvoja európskych regiónov a obmedziť nedostatočný rozvoj najviac znevýhodnených regiónov. Osobitná pozornosť sa venuje regiónom, ktoré trpia vážnymi a trvalými prírodnými alebo demografickými nedostatkami, ako napríklad najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou zaľudnenia a ostrovné, cezhraničné a hornaté regióny.

Európsky sociálny fond plus (ESF+)

Európsky sociálny fond+ má zohrať dôležitú úlohu pri vykonávaní akčného plánu o európskom pilieri sociálnych práv a pri riešení sociálno-ekonomických dopadov pandémie nového koronavírusu. Je vnímaný ako hlavný nástroj EÚ na investovanie do ľudí a na riešenie existujúcich nerovností. K osobitným cieľom ESF+ patria:

- podpora oblastí politiky zamestnanosti a mobility pracovnej sily, vzdelávania a sociálneho začlenenia, konkrétne pomocou pri odstraňovaní chudoby, čím sa prispieva k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv,
- podpora digitálnej a ekologickej transformácie, tvorba pracovných miest na základe zručností pre inteligentnú špecializáciu a zlepšenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy,
- podpora dočasných opatrení za výnimočných alebo nezvyčajných okolností (napr. financovanie režimov skráteného pracovného času bez vyžadovania ich spojenia s aktívnymi opatreniami alebo umožnenie prístupu k zdravotnej starostlivosti aj tým, ktorí nie sú priamo zraniteľní zo sociálno-ekonomického hľadiska).

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Základný strategický dokument s celoštátnym dosahom. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

Operačný program Slovensko – bude doplnené po schválení

Program rozvoja vidieka 2021 – 2027 je dokumentom, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v programovacom období 2021 – 2027 – bude doplnené po schválení

Miestny rozvoj riadený spoločenstvom

V priebehu minulých 20 rokov sa prístup LEADER (1) v oblasti miestneho rozvoja riadeného spoločenstvom (CLLD) – založený na skúsenostiach iniciatívy financovanej zo štrukturálnych fondov EÚ, ktorý mal pomôcť zúčastneným stranám vo vidieckych oblastiach zhodnotiť dlhodobý potenciál ich miestneho regiónu – ukázal ako efektívny a účinný nástroj pri uskutočňovaní rozvojových politík. Európska komisia podporuje túto realizačnú metódu aj prostredníctvom ďalších iniciatív Spoločenstva, akými sú iniciatívy URBAN (2) a EQUAL (3). Pokiaľ ide o prístup LEADER, ktorý EÚ sústavne podporuje od roku 1991, tento prístup sa stal dôležitým prvkom rozvojovej politiky vidieka a je akceptovaný v celej Európe. Od roku 2007 je miestny rozvoj nástrojom uskutočňovania politiky aj v odvetví európskeho rybného hospodárstva. Návrh nariadenia o budúcom nástroji CLLD sa zakladá na prístupe LEADER a týka sa všetkých fondov začlenených do spoločného strategického rámca – Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH) a Kohézny fond (KF) – na programové obdobie rokov 2014-2020 (fondy SSR).

CLLD je nástroj, ktorý sa má využívať špeciálne na subregionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ďalšiu rozvojovú podporu na miestnej úrovni. CLLD môže mobilizovať a zapájať miestne spoločenstvá a organizácie, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, v oblasti podpory územnej súdržnosti a dosahovania konkrétnych politických cieľov.

Hlavné ciele návrhu Komisie sú zjednodušiť a rozšíriť využívanie nástroja CLLD ako rozvojového nástroja. Návrhy CLLD budú:

- vyzývať miestne spoločenstvá, aby vytvárali integrované prístupy zhora nadol v podmienkach, keď treba reagovať na územné a miestne problémy, ktoré si vyžadujú štrukturálnu zmenu;
- budovať kapacity spoločenstva a podporovať inovácie (vrátane sociálnych inovácií), podnikanie a možnosti zmien podporou rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v rámci spoločenstiev a území;
- podporovať vlastníctvo na úrovni spoločenstva zvyšovaním účasti v rámci spoločenstiev a budovať zmysel pre zapojenie sa a vlastníctvo, ktoré zvyšujú účinnosť politík EÚ; a
- pomáhať viacúrovňovej správe poskytnutím spôsobu, ktorým sa miestne spoločenstvá budú v plnej miere podieľať na určovaní charakteru realizácie cieľov EÚ vo všetkých oblastiach.

Externé finančné zdroje

- granty EHP a Nórska - www.eeagrants.sk
- Programy EÚ: WIFI 4 EU, Európa pre občanov, Interreg Europe, Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika, ESPON, INTERACT
- Nadácie (napr. Nadácia Slovenskej sporiteľne, Nadácia SPP, Nadácia ZSE, Nadácia Ekopolis, Nadácia ESET, Nadácia Orange)
- Grantové programy Visegradfund
- Program Stredná Európa, ETC Dunaj

- Podpora bývania – www.sfrb.sk
- Environmentálny fond – www.envirofond.sk

Finančný plán programu

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce Pôtor v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú vlastné prostriedky určené na spolufinancovanie projektov. V dôsledku absencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, nie je možné stanoviť výšku prostriedkov potrebnú na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov a možností obecného rozpočtu.

ZÁVER

Aj keď v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov je PHRSR podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce bola jeho aktualizácia motivovaná predovšetkým potrebou koncepčného riadenia v obci Pôtor v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce. Príprava PHRSR je pomerne zložitá cesta, ktorá vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú a predovšetkým zapojenie všetkých aktérov rozvoja obce do spoločného plánovania tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity celej obce pri akceptovaní princípov udržateľného rozvoja. Cieľom programu nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v obci vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Spracovaný dokument predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov. Poloha obce v zázemí okresného mesta Veľký Krtíš ponúka možnosti aj pre rozšírenie priemyselnej časti, čo podporuje dostupnosť obce ku komunikácii prvej triedy č. 1/75. Najväčšou devízou obce sú však jeho obyvatelia, ktorí z veľkej časti majú o život vo svojej obci záujem a na jej rozvoji sú ochotní participovať. Hlavným cieľom PHRSR obce je zlepšiť kvalitu života občanov, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a presadzovať koncept udržateľného rozvoja obce. Veríme, že v spolupráci s vedením obce sa obyvateľom tohto územia podarí tento cieľ zrealizovať aj vďaka získavaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov.

Zoznam použitých podkladov

Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava

Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2007): Národný strategický referenčný rámec, Bratislava

Štatistický úrad SR (2013): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

DATAcube (2020)

VUC BBSK (2015): Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, Banská Bystrica,

VUC BBSK (2006): Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica, zmeny a doplnky

Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava

Štatistický úrad SR (2012): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I., VEDA, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., VEDA, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, Bratislava

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody A-J (1967): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody R-Ž (1969): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava

Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec

Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhľady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H. Škultétyho Veľký Krtíš

Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin

ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš

Ján Jančovic (1985): Pôtor Minulosť a prítomnosť, Príroda, n.p. Bratislava

Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Veľký Krtíš

Archív obce

Archív spracovateľa

Dostupné web stránky

Spracovateľ: Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov Veľký Krtíš, júl 2021

Hlavní riešitelia: Ing. Katarína Škrdllová, Ing. Viktória Jaremková